

ELU THE HERALD 2014

Armsad lugejad!

2014. a esimese päeva juhtsõnaks oli antud pühakirjast Jeesuse lause:

„Kui te midagi minult palute minu nimel, siis ma teen seda“ (Jh 14:14).

Selle Õnnistegija töötusega alanud aasta hakkab peagi lõpule jõudma ning on aeg tagasi vaadata aasta jooksul tehtule Issanda viinamäel. Seda aastaraamatut kokku pannes on olnud rõõmu kaante vahele koguda pilte ja kirjutisi EELK Toronto Peetri koguduses toimunud. Rahumeelega oleme võinud tõdeda, et Jumal on meile andnud oma õnnistust, mida oleme osanud temalt paluda. Ta on meid kandnud läbi rõõmude ja murede ustavalt.

Tänavune aastaraamat ELU erineb eelmise aasta väljaandest esmalt oma kirjutiste poolest. Selle aasta ELU number saab olla uhke ja õnnelik, et oma artikliga on meie tagasihoidlikku väljaannet austanud ja rõõmustanud üks Eesti tippajakirjanikke. Eesti Rahvusringhäälingu ajakirjanik Indrek Treufeldt, kes on ka EELK Tallinna Toomkoguduse juhatuse esimees, käis siin Torontos selle aasta sügisel. Kellega ta kohtus ning milliseid austavaid ülesandeid siin täitis, saate lugeda juba tema kirjutisest.

Kuna 2014. a kevadel lõpetas tegevuse meie koguduse ingliskeelne sektor, siis üks suuremaid erinevusi varasematest aastaraamatutest on ka see, et tänavuses väljaandes puudub eraldi ingliskeelne osa. Seda korvavad ingliskeelsed artiklid ja jutlused. On ju meie koguduse oluliseks töökeeleks ja osaduskeeleks kujunemas siinne kohalik keel. Samas on meie armas emakeel piisavalt au sees hoitud ka selles trükises.

2014. a septembris möödus 70 aastat 1944. a sügisest kodumaalt lahkumisest. Seda meenutavad meie aastaraamatus artikkel piiskop Andres Taulilt ja intervjuu maestro Roman Toiga. Tema lõi 72 aastat tagasi veel kodumaal olles kauni jõululaulu, mis on ka meie selle aasta jõuluõhtu jumalateenistusel kasutusel. Heidame pilgu selle laulu sünniloole.

Tänavune aastaraamat toob lugejate ette ka hingekosutuslikku lugemist praost Jaan Tammsaalt, praost Mårten Anderssonilt ja koguduse oma õpetajalt.

Leeripüha kogemusi jagab lugejatega leerilapse isa Arnold Tralla.

Arhiivitoimkonna tegevusest kirjutab pr Helmi Viksten ning naisringi tegevusest annab ülevaate pr Leida Pajur.

Juhatuse esimees pr Naani Holsmer annab ülevaate koguduse aastasest tegevusest, finantsülevaate on koostanud juhatuse laekur Leena Liivet. Koguduse õpetaja sõnaline aruanne 2013. a kohta on ära toodud samas mahus, nagu see 2014. a koguduse täiskogule esitati.

Fotomaterjali on andnud lahkelt selles trükises ilmumiseks dr Peeter Põldre ja Kadri-Ann Salumäe. Kirjutised ja pildimaterjali kogus kokku koguduse õpetaja Mart Salumäe. Toimetaja tekstid on eesti keelest inglise keelde aidanud tõlkida Leena Liivet. Toimetamise töö on teinud ajalehe Eesti Kirik toimetus Tartus ja trükkitud trükikoda Town Press Torontos.

Loodetavasti saab iga lugeja meie koguduse mööduvast aastast hea ja põhjaliku ülevaate.

Õnnistussoovidega
Mart Salumäe,
koguduse õpetaja

Dear Readers!

January 1, 2014 had the following Bible passage as its daily watchword: „If you ask anything in my name, I will do it” (John 14:14).

The year that opened with this promise made by the Saviour is drawing to a close. It is time to take a look back at what fruits have been harvested from the Lord’s vineyard. It has been a pleasure to collect pictures and articles representing St. Peter’s activities for this year’s Annual. It is clear that God has blessed us and listened to our prayers. He has faithfully supported us in both times of joy and sadness.

This year’s ELU is somewhat different from previous versions in several ways. With regard to the articles, we are happy and proud that our modest review has been honoured with the words of the likes of Indrek Treufeldt, one of Estonia’s top journalists. He is equally an employee of Estonian Public Broadcasting as well as Chairman of the Board of the EELK Cathedral in Tallinn, Estonia. He recounts his achievements during his recent visit to Toronto.

Another difference is the lack of specific pages devoted to the English Sector’s activities. Having closed its doors for good in early spring 2014, there are no specific activities to report. The pages devoted to them have been replaced by articles and sermons in English. It is natural that living in Canada, English has become the language we’re most comfortable with, even with issues of faith and fellowship. It is also the language in which church business must be officially transacted. On the other hand, we are proud that our dear mother tongue, Estonian, is still held in high esteem and well represented in this edition.

In September 2014 we commemorated the 70th anniversary of fleeing Estonia. The events of those times are recalled through an article by Bishop Andres Taul. We will cast a glance toward the birth of a beautiful Christmas song 72 years ago in Estonia through an interview with dr. Roman Toi. That same song will be featured in this year’s Christmas Eve services.

Spiritual material is provided by Dean Jaan Tammsalu, Dean Mårten Andersson and yours truly. The experience of being a confirmand’s parent is portrayed by Arnold Tralla. Helmi Viksten recounts the activities of the Archive Committee and Leida Pajur talks about the Women’s Committee.

The Chairwoman, Naani Holsmer highlights the year’s activities and the Treasurer, Leena Liivet summarizes the financial situation. The Minister provides the same overview of 2013 activities that was presented to the Assembly in the spring of 2014.

Photographs were generously provided by dr. Peeter Põldre and Kadri-Ann Salumäe. Articles and photographs were collected by Pastor Salumäe. Editing has been provided by the newspaper Eesti Kirik in Tartu, Estonia. Printing by Town Press Toronto.

I hope that this edition provides a thorough look back through the year that was.

With blessings
Mart Salumäe
Pastor

Kohtumine, mille iga hetk oli erinev

Kui ühel esmaspäeval asusin Torontos maestro poole tee, olin ärevuses. Olin Roman Toist palju kuulnud, teda kaugelt ka näinud, aga polnud teda kunagi näinud silmast silma. Olen ju kõigest üks koorilaulja, üks paljudest. Meenub, kuidas 1990. aasta laulupeol kohtusid Tallinnas suure laulupeokoori ees Ernesaks ja Toi. Miski, mis saatuse poolt lahutatud, sai tookord kokku erilisel moel. See ülev hetk näitas, et muusika võib olla saatusest tugevam ja lõputult lootusi kanda. Gustav Ernesaksaga olen vestelnud ja kättki surunud. Laulsin kunagi RAMi poistekooris. Pidi olema aasta 1983, kui tähistasime Ernesaksa 75. sünnipäeva. Laulsime tema värskelt valminud viisi Anna Haava sõnadele:

*Meie ei taha olla, ei ole
vaikiv, ununev lehekülg
aegade-raamatus;
meie otsaette on kirjutatud elusõna!*

Noore poisi jaoks tundus see pisut pateetiline. Kes kirjutab ja milleks? Mis on too *elusõna*. Vanemaks saades tekkis mul ikka tundmus, et laulurahva loost tean vaid üht poolt. Eeskätt seda, mis seotud halli nõukogude eluga, kus muusika aitas hoida ja arendada meie sisemist usku. Ühtelugu räägiti, et kusagil kaugel on Roman Toi. Aga see oli pigem ilus lugu, millest rääkida, mitte tegelikkus. Piiride langemiseni kulus veel mitu aastat. Me ei vaikinud. Elusõna andis endast märku.

Sellel oktoobrikuisel esmaspäeval ootas maestro meid Ehatare uksel. Kohe võlus mind tema nõtke ja kiire mõttelend ning valgustav sõbralikkus. Olin kohtumiseks valmis seadnud mõned viksud ja mõõdetud laused, aga mõistsin ühtäkki, et pean pigem mõtlema osavatele söötudele nagu mõnes põnevas jalgpallimängus. Härra Toi repliigid olid sedavõrd ajakajalised ja nauditavad. Tegime juttu viimastest Eestiga seotud uudistest ning muu hulgas ka luteri kiriku uue peapiiskopi valimistest. Torontosse tulin suuresti filmifestivali Estdocs pärast, kuid viimasel hetkel kinkis elu mulle austava missiooni – Tallinna Piiskopliku Toomkoguduse Maarja medali üleandmise ja ühes sellega ka võimaluse vestelda Roman Toiga.

Võib-olla leidsime ringhäälingutöötajana nobedasti ühise keele. Toi töötas muusikatoimetajana ringhäälingus Saksa ajal. Eks võõral võimul olnud omad tujud ja tahtmised, millega tuli hakkama saada, aga olen kindel, et Toi oskas nendega nutikalt toime tulla. Mulle oli üllatuseks, et Poolas Visla ääres jätkati eestikeelsete saadetega, kui Eesti oli juba langenud venelaste kätte. Toi sai ka ülesande moodustada eestlastest segakoor. Neist asjust pole vist Eesti ringhäälingu ajaloos väga palju räägitud. Ringhäälingutöötajana oli Toi lahkumine Eestist paratamatu: uus okupatsioonivõim oleks jahtinud just teda.

Võib-olla on laias ilmas küllaldaselt räägitud suurest põgenemisest. Ent mulle on jäänud mulje, et Eestis pole seda teemat arendatud piisavalt. Ajakirjandust peibutavad ikka kodused poliitilised skandaalid ja kergetoelised sulitembud majanduses, paljude ajaloosündmuste meenutamine jääb tagaplaanile.

Nõnda jääb ühtelugu mulje, et osa eestlastest lihtsalt sattus kusagile võõrsile, justkui oleks see olnud nende vaba tahe. Sestap tuleks rohkem kuulata neid, kes veel mäletavad. Roman Toid nende seas.

Arutelud tänavusest võimalikust preemiasaajast said Toomkoguduses selge joone just minu ärasõidu eel. Viimane sõna jäi koguduse nõukogule. Nagu rahvakirikus ikka: otsus peab olema kollektiivne, mitte üksnes koguduseõpetaja initsiatiiv. Ent algne mõte võimalikust laureaadist hakkas tegelikult idanema juba suvel, kui Roman Toi Tallinnas laulupeol käis.

Suure melu keskel tegid mitmed Eesti suurväljaanded Toiga intervjuusid, teiste seas ka Eesti Rahvusringhääling oma vaatamängulises otseülekandes. Toi elutargad mõtted andsid palju ins-

piratsiooni eeskätt Eesti noortele. Toi tõi sõnumi väärilt vanemalt põlvkonnalt ja eestlastelt teisel pool ookeani. Muusika on see, mis hinge värske hoiab nagu ka rõõm ja optimistlik meel.

Maarja medal asutati aastal 2000. Seniste laureaate seas on näiteks dirigent Tõnu Kaljuste, president Lennart Meri, teoloog dr Toomas Paul, poliitik Tunne Kelam.

Maarja medali statuudi järgi antakse see isikule, kes on oma tegevusega andnud märkimisväärselt panuse Eesti kultuuriellu, süvendanud ja levitanud kristlikke väärtusi ning kelle tegevus on puudutanud otseselt või kaudselt Tallinna Piiskoplikku Toomkirikut.

Moodsas Eestis on mõne jaoks kultuur ja kirik justkui kaks erinevat maailma. Roman Toi on osanud neid tõhusalt koos hoida. Tema muusika kõlab tihti ka toomkiriku võlvide all. Tõenäoliselt lõi Toi Eesti hallidel aastatel kirikumuusikat rohkem kui mõni Eestis elanud helilooja. Selline on meie ajaloo paradoks – nõukogude korra all võis kirikumuusikaga tegelemine rikkuda helilooja karjääri, hirm võitis sel moel loomingut.

Roman Toi võib kindlasti pidada ka kirikumuusika järjepidevuse kandjaks. On tänuväärne, et ta heliloojana kaasati kiriku laulu- ja palveraamatu komisjoni. Raamat valmis 1991. aastal kodu- ja väliseestlaste koostööna. Toomkogudus soovis ka esile tõsta Toi pikaajalist ja viljakat tegevust Toronto Eesti koguduse organistina ning koori Cantate Dominum dirigendina.

Preemia üleandmise tseremoonia oli õdus ja eriline. Vaado Sarapuu tegi sellest torede videoülevõtte. Mõistagi on liikuvaid pilte üleilmses foruumis saadaval mõõtnatutes kogustes. Kuid seda ülevõtet näitasime Tallinna Toomkirikus pea kaks nädalat pärast tseremooniat ja jäi mulje, nagu oleks tänavune preemia laureaat olnud meiega meie kirikus. Toi rääkis siis vähe, aga meid kõnetas tema helilooming – 2. novembri jumalateenistusel esitasid meie koor ja organist Roman Toi loomingut.

Kohtusin Maarja medali ja kultuuripreemia laureaadiga veel ühel korral, mõni tund enne Torontost lahkumist. Sellest sai päikeseline ennelõuna, mille iga hetk oli eriline. Mu sõnad on saamatud, et vahendada sellel vestlusel kõlanud mõtteid. Üks neist puudutab meie väiksust. Eesti on liiga väike, et omavahel tülitseda. Ja Eestit on kõikjal laias ilmas, kuhu saatus eestlasi on kandnud.

Indrek Treufeldt

Tallinna Toomkogudus annetas 2014. aasta kultuuripreemia ja Maarja medali maestro Roman Toile. Toomkoguduse juhatuse esimees Indrek Treufeldt andis Roman Toile medali üle Torontos. Selle piduliku sündmuse videopilti said hiljem näha ka Toomkoguduse liikmed hingedepäeva jumalateenistusel.

Tiiu Pikkur

Valgeid lumehelbeid

Tänavused jõulupühad 2014 on arvult seitsmekümnendad, mida 1944. a kodumaalt põgenenud eestlased on võõrsil pühitsenud. Seepärast hakkas mu meeltes helisema üks Torontos armsaks lauldud jõululaul, mis meie kiriku laulu- ja palveraamatus kannab pealkirja „Pühakoja tornis kumab jõulukell”, aga koorilauluna on see palju lauldud pealkirja alla „Valgeid lumehelbeid”. Et asjas selgust saada, palusin heliloojal maestro Roman Toil endal selle laulu sünniloost jutustada. Nii veetsimegi Ehatares ühe mõnusa tunni õhtusöögilauas ja meenutasime vanu aegu. Kuulaja ja küsija jaoks olid need ennemuistsed ajad, aga küsitletava jaoks ise üle ja läbi elatud hetked seitsme aastakümne tagant.

Millal ja kuidas see ilus jõululaul sündis?

Ma töötasin sõja ajal Eesti Ringhäälingus. Tegelikult olin ma seal ametis juba enne sõda. Tollal, kui ma sinna tööle läksin, oli juba Euroopa õhk paksu kärsahaisu täis. Aga me tegime ikka oma igapäevast tööd. Olin algul sporditoimetuses, aga hiljem muusikasaadete toimetuses.

Kord istusime Paul Härmiga seal Estonia maja kohvikus mõnusasti kohvitassi taga. Juba tollal oli raadios tehtud mõned lasteoorid, aga need olid mujalt laenatud ja tõlgitud ning need sõnalised ja muusikalised osad ei tahtnud omavahel alati kõige paremini kokku sobida. Siis ma küsisingi, et mis oleks, kui teeksime ühe päris oma lasteoori. Härm korjas selle mõtte sealt kovitassi juurest „laua pealt” üles ja nii me tegimegi jõuluks lasteoori „Jõulupidu kuusikus”. „Valgeid lumehelbeid” oli selle teose lõpulauluks. Ja need teemad olid väga lihtsad – kuidas jõuluvana tahab kangesti laste juurde tulla, aga ei pääse kuidagi üle Soome lahe Eestimaale sisse, sest igasugused paharetid olid selle tee peal takistuseks. Karud ja hundid ja muud tegelased. Seda pole tarviski lahti seletada, keda me nende all tegelikult silmas pidasime, sest sõda ju käis täie valuga.

Mis aastal see lasteoor eetris oli?

1942 ja 1943. Kahel aastal kirjutasime neid jõuludeks. Tegelikult oli neid kolm, sest kolmanda lasteoori tegime veel 1944. a kevadel – septembri lõpus lippasime juba tulema. Aga need lood läksid tol ajal väga hästi „mehele”, sest see oli kõige puhtamal kujul klassikaline poliitiline satiir. Aga 1944. a alguses kirjutasime veel kolmanda, mille läbiv mõte oli, et kevad tuleb kord niikuinii, et sõda ikkagi kord lõpeb ja rahu tuleb maa peale tagasi. See lõi omajagu laineid ja selle teosega ma muusikuna ka esimese tuntuse sain. Olaf Roots andis sinna terve ringhäälingu sümfooniaorkestri kaasa tegema. Olaf Roots oli mu dirigeerimise õppejõud ja see oli minu kursusetöö.

Kes nendes lasteoorites kaasa tegid? Kas seal laulsid ka lapsed või olid ooperikoori lauljad ja solistid?

See on üks asjalik küsimus. Mul oli sinna lapsi vaja. Läksin sealt ringhäälingust otse tollasesse Tallinna Tütarlaste Gümnaasiumi – see oli Jaani kiriku juurest otse üle uulitsa – muusikaõpetaja juurde, kellega ma oreliklassis olin koos õppinud, ja rääkisin talle oma mure ära. Ütlesin, et anna mulle mõned kena lauluhäälega lapsed minu kirjutatud jõululaule raadios laulma. Ta oli kohe nõus ning saatis umbes tosin neiut sinna ooperisse kaasa tegema. See teos läks eetrisse alumisest stuudiost, mida tollal nimetati Estonia siniseks saaliks, mis oli meie ringhäälingu kasutusse antud teatrimaja üks proovisaalidest.

Härmi kirjutatud jõululaulude – jõuluhõnguliste laulude – tekstid olid nii kirjutatud, et lastel oli neid lust ette kanda. Neis kõigis või vähemalt enamikus oli lisaks otse paberile pandule ka väike alltekst sees, millest iga eestlane tol ajal aru sai, aga need saksa härrad, kes pidid jälgima saadete eetrikõlblikkust, tuhkagi ei jaganud. Aga näitlejaid oli ka – ikka tollal tuntud Estonia lavajõud.

Kas neist teostest on veel midagi säilinud peale selle ühe laulukese?

Ei. Need salvestused ja ka noodid põlesid koos Estonia majaga tuhaks 1944. a märtsipommitamise ajal. Ja kui midagi võis ka veel noodikirjas alles olla, siis jäi see Tallinna maha. Kui me septembris laeva peale saime, siis polnud meil ju võimalik midagi kaasa võtta peale paari kohvri ja poeg Antsu. Sellest kodumaalt põgenemise ajast on mitu valusat mälestust. Aga üks, mis mul kunagi meelest ei lähe, on just see laevale minemise hetk. Tuhanded inimesed ootasid sadamas lootusetult laevale saamise võimalust. Aga mul oli taskus ringhäälingust saadud paber, mis meid lubas selle lahkuva laeva peale pääseda. See hetk oli nii kurb vaadata neid inimesi, kes sadamakaile maha jäid.

Laev viis meid Danzigisse, kust edasi saadeti meid sinna kohta, kus meie raadiotorn püsti oli. Seal tegime saateid seni, kui venelaste kuulipritsid ulatasid juba torni sisse laskma. See põgenemine sealt oli palju rohkem elu eest pakku minemine kui Tallinnast lahkumine. Rinne tuli hooga peale.

Hiljem, siin Kanadas, lasid Sa juurde kirjutada veel ühe salmi, mis selle laulu algusesse ja lõppu on lisatud.

Kõige selle ulaka luule kõrval, mida Olaf Kopvillem on kirjutanud, on see üks imeilus salm. Me olime Olafiga koos palju musitseerinud ja mänginud leivarahale lisa teenimiseks õhtuti restoranides. Me mõlemad õppisime ja töötasime ja käisime veel õhtuti kõrtsus tantsuks mängimas. Seal vaheaegadel me siis lõime jälle oma õpperaamatud lahti ja tudeerisime – tema keemiat ja mina raamatupidamist. Neist aegadest me tuttavaks jäimegi.

Kui hakkasime siin Torontos uut kiriku lauluraamatut kokku panema, pakkusin sinna ka seda laulu. Tahtsime võimalust mööda otsida sinna vanade Saksa koraalide kõrvale ka Eesti autorite laule. Õpetaja Taulile see laul väga meeldis, aga lauluraamatukomisjon arvas, et kahe-salmiline laul on liiga lühike. Palusin siis Kopvillemil sinna paar salmi juurde teha. Ta lahendas asja kavalalt. Tegi ühe salmikese, mis alustab ja lõpetab selle ilusa rahuliku ja asjaliku mõtte, mille Härm oli kirjutanud.

Kui nüüd tagantjärele nende sõnade loomise aegset konteksti vaadata, siis eks selles ole ka üks rahutu aja keskel lausunud palve Taevataadi poole, et ta kingiks keset igasugust ärevust meile ühe rahu.

Hiljuti käis siin Tallinna Toomkoguduse juhatuse esimees Indrek Treufeldt, kes andis Sulle üle selle koguduse asutatud Maarja medali. Selle on saanud enne Sind 14 inimest, nende seas kaks Eesti presidenti, üks peapiiskop ja mitu maailmakuulsat muusikut. Mis tunne oli seda medalit vastu võtta?

See oli kuidagi kodune ja soe tunne. Kui ma siis hiljem hakkasin nuputama, et mille eest see au küll mulle osaks sai, siis ega ma muud ei suutnudki välja mõtelda, et eks see ole vist ikka selle eest, et minu nimi ka seal kiriku lauluraamatu tegijate pikas reas figureerib.

Mul on veel palju mõtteid, mida tahaks kirja panna meie kiriku lauluraamatu kohta. Olen ju üle kolmekümne aasta olnud otseselt kirikumuusikaga seotud seal Peetri kiriku oreli taga ja olen üle kahekümne õpetaja jumalateenistustel orelit mänginud. Ma tean, et iga õpetaja peab küll sama liturgia järgi neid teenistusi, aga igaüks teeb seda omamoodi. Jumalateenistuse tervik on ju ka looming ning muusikal on selles tähtis osa. Umbes pool iga jumalateenistuse ajast ju kogudus laulab – ja see ongi olnud vana Martin Lutheri mõte, et ta pani õpetaja ja koguduse koos Jumalat teenima. Mul on hea meel näha, et meie kogudus hakkab sellega juba tasapisi ka harjuma.

Lauluraamatus on palju laule, mis on erinevate sõnadega, aga sama viisi peal. Üks selline palju kordi kasutatud viis on „Ma tahan jätta maha” kõik vanad vigurid ... Selle viisi peal on üle kümne laulu erinevateks kirikupühadeks kuni matuselauludeni välja. Ma omal ajal tegin ka statistikat, et kui palju mingit koraaliviisi aasta jooksul kasutatakse ja milliseid peaaegu üldse ei laulda. Tegelikult on umbes kolmandik viise sellised, mida kogudusel on raske laulda, sest

need on väga suure ulatusega. Paar aastat tagasi korraldasime koos mitmete Eesti organistidega uute koraalide kirjutamise konkursi, et leida selliseid hästi kogudusele suu järgi olevaid uusi kirikulaulusid. Mõned tööd sealt olid päris huvitavad ja ehk jõuavad ka kunagi uude lauluramatuisse.

Aga selle üle olin ma siiralt üllatunud, et selline medal mulle omistati.

Maarja medaliga koos anti üle ka kultuuripreemia, mille Sa andsid edasi Peetri kirikule. Suur tänu selle kingituse eest! Mõtlesime, et kuidas seda väärilt nii kasutada, et sellest võimalikult paljud osa saaksid. Arutasime juhatuses, et seame selle annetuse eest kiriku all saalis korda helivõimenduse ja töökindla filminäitamise võimalused.

See on üks asjalik mõte. Kui Taevataat lubab, siis katsun ka tulla sinna kohale, kui see valmis saab. Jõudu aina!

Mart Salumäe

7.10.2014

2014. aasta suvel käis Roman Toi Eestis ja osales 26. laulu- ja 19. tantsupeol „Aja puudutus. Puudutuse aeg!“. Eestis viibimise ajal jäi tal aega kohtuda ka oma arvukate sõprade ja sugulastega. Hetk kohtumiselt Tartus hotellis London.

Liina Raudvassar

70 aastat suurpõgenemisest

Lapse silma läbi nähtud

Minu isa dr Jaak Taul oli Tartu Peetri kiriku õpetaja. Pastoraat, kus me elasime, oli Peetri kiriku kõrval Puiestee tänaval maja nr 72. Elu oli rahulik.

Ühel päeval hakkas pastoraati ilmuma Saksa ohvitseride. Mina olin tookord seitsmeaastane ja õde Virge minust kolm aastat noorem. Meie elu muutus. Kui vanemad on närvilised, hakkab see ilmselt varsti lastele külge. Meie õhtupalvesse tuli korraga juurde võõras lause: „Armas Jeesus, tee mind vagaks ... hoia meid venelaste eest.” Meil ei olnud aimugi, kes venelased on. Varsti pärast rindelt tulnud sakslaste saabumist nägin isa aias kaevamas. Läksin küsima, mida ta teeb. Isa vastas, et peidab kiriku hõbedat. Venelased tulevad ja varastavad kõik ära. Jälle see sõna „venelased”. Vana Vunts oli pastoraadi „handyman”. Ta oli mulle kord puust veduri nikerdanud ja see oli mu lemmikmänguasi. Läksin temalt labidat paluma. Kaevasime aias kasvava pirnipuu alla augu ja matsime sinna veduri. Ilmselt tuli kalleid asju venelaste eest peita. Vana Vunts nuttis.

Elekter oli kirikusse ja pastoraati jõudnud. Veevärk aga veel mitte. Vana Vunts oli kiriku aias asuvast kaevust vee tooja. Köögis oli puuküttega pliit. Vee puudumise tõttu oli pastoraadi kemmerg ehitatud aeda Vana Vuntsi väikese maja kõrvale. Vanaema käskis Virgel ja minul teineteist valvata, kui kemmergusse pidi minema. See oli nii tüütu, tegime Virgega nalja, et sinna kukub sada venelast sisse. Naersime Virgega oma tarkust ja ei nurisenud enam selle teineteise valvamise üle.

Mind ja Virget saadeti suveks sõja eest maale isa vanemate juurde Riidaja valda Siigu tallu. Seal kantseldas meid 17aastane tädi Velli Taul. Hiljem kuulsime, et Velli oli viidud kuueks aastaks Baikali taha. Kui ta tagasi Eestisse jõudis, tehti temast kolhoosi esimees. Kui Eesti taas iseseisvus, ostis Velli Siigu tagasi 100 dollari ja viie pudeli vodka eest. Velli suri paar kuud tagasi 88 aasta vanuselt. Virge koos oma abikaasa dr Nigel Jamesiga käis Inglismaalt Velli matustel.

Meid kutsuti ootamatult linna tagasi. Ema oli raskelt haigeks jäänud. Vanaema (mammi) elas nüüd pastoraadis, et ema eest hoolitseda.

Saksa ohvitserid, kellest varem juttu tegin, olid isa relvavennad. Nad olid korraldanud meile põgenemise tee Saksamaale. Kuulsime isa 100 aasta sünnipäeval esimest korda, et ta oli sõjaväes venelaste vastu võidelnud ja lahingutest osa võtnud. Eesti Vabariigi saatkond korraldas talle vastuvõtu ja keegi kolonel Eestist andis üle kahurväe teenetemärgi.

Lapsepõlve tagasi ...

Isa ema Anne oli heegeldanud mälestuseks isale kuus jalga laia ja kaheksa jalga pika lina, kus oli heegeldatud pilt Siigu talust, kaevust ja mõnest puust ning selle kohal sõnad: MU MEELEN KULDNE KODUKOTUS.

See lina ripub nüüd aukohal minu ja Eneri suvilas.

Vana veoauto oli pastoraadi ukse ees. Laaditi peale meie peret. Vanaema oli saanud lasta Tartus veel mõned röntgenipildid teha. Virge, hilisemalt dr Virge James, ütles neid aastakümneid hiljem vaadates, et emal oli peaaegu kasvaja. Suurema osa teest Tallinna ema lihtsalt nuttis ja oigas valust. Mingit rohtu ei olnud. Meil oli võimatu välja kannatada ema valukarjatusi. Nutsime Virgega terve tee.

Mõni nädal hiljem, 24. augustil 1944, ema suri. Memme viimased sõnad meile, kui ta viimast korda meie pead silitas, olid: „Ma ei suuda enam sellesinase maailma kannatusi kanda. Ma soovin Jumala au näha.” (Jaak Taul „100 palvust”, lk 23)

Ema matusetalitus toimus Oleviste kirikus. See olevat puupüsti rahvast täis olnud. Mitte et nad oleksid mu ema tundnud, aga kindlasti tundsid teised põgenikud, et surmaingel varitseb neid tundmatu tuleviku teel.

Matsime ema Metsakalmistule. Iseseisvumise eel 1990. aastal külastasime Eneriga Eestit. Tema

isa, arhitekt Endel Laasi on samuti maetud Metsakalmistule, ta ei pääsenud põgenema. Haudade vahemaa on umbes 100 meetrit. Torontost vaadates oleksid nad otsekui kõrvuti maetud.

Mõni nädal hiljem viis Saksa õlilaev meid Danzigisse, sealt viidi meid Göttingeni lähedal asuvasse laagrisse. Kuski tee peal anti meile süüa keedutud kala ja kartuleid. Sousti ei olnud. Meil pidid kõhud mõnda aega väga tühjad olema. See on ainuke söömaaeg, mida sellest ajast mäletan, kui arvestada, et menüü on täpselt mees. Ükski hilisem toit ei ole ka nii maitsev olnud.

Laagritesse hakkas saabuma UNRA (United Nations Refugee Aid) pakke. Nendes oli eranditult šokolaadi ja sigarette. Vanaema rääkis, et suitsud on kallim kui raha. Näppasime Virgega esimesest pakist suitsud, kui vanaema ei vaadanud, ja läksime šokolaadi ostma. Keegi härra andis head nõu, et kaks suitsu on küllalt šokolaadi eest. Laagris oli ka lätlast. Nendelt ostsime ühe suitsu eest šokolaadi. Nägime, et nõudmine oli suur. Kahjuks me ei teadnud, et isa oli sõja ajal suitsetama hakanud. Nii jäi see meie esimeseks ja viimaseks äritehinguks.

Kolm aastat hiljem viis kapten Veldi meid oma kaubalaevaga Inglismaale, kuhu saabusime 1947. a maikuus Imminghami sadamasse. Kapten Veldi abikaasa pr Regiina Veldi ostis meile õega kummalegi esimese jäätise, mida Virge ja mina olime elus saanud. Küll oli hea! Mina olin siis üheteist- ja Virge üheksa-aastane.

Algas uus ja põnev elu.

Andres Taul,
EELK piiskop

Andres Taul oli väike poiss, kui 1944. aastal koos perega Eestist lahkus. Tema elu on möödunud Eestist eemal. Kiriku ja Tartu ülikooli kaudu on ta aga kodumaaga seotud olnud taas alates 1990ndatest. 2007. aastast kuni Kodu- ja Välis-Eesti kiriku ühinemiseni 2010. aastal oli ta peapiiskop, nüüd kannab piiskopi tiitlit. Pildil Andres Taul ajaloolise EELK piiskopiristiga.

Peeter Põldre

Piiskop Andres Taul otsustas pensionile jääda koguduse abiõpetaja ametikohalt. Selle puhul toimus pidulik jumalateenistus ja pidulik lõunasöök 27. aprillil 2014. a. Soovime piiskopile õnnistust, head tervist ja pikka iga ning rõõmu kuldse eas auga väljateenitud puhkuse veetmiseks.

Naisringi poolt õnnitleb piiskop Andre Tauli koguduse abiõpetaja ametist pensionile mineku puhul Lehta Greenbaum.
2 x Peeter Põldre

Chairman's message

With 2014 drawing to a close and with your lives becoming ever busier I wonder if you will take a moment to reflect on how blessed we are to have such a lovely church and members who offer so much of themselves to enrich our church life. Next year we will be celebrating our 60th anniversary at 817 Mt. Pleasant Road.

Because our church was aging, we have needed much repair and maintenance. Your Executive has met this challenge unflinchingly and head on. We can now say that this task has been successfully completed. We have our much needed lift, our walls, supporting the church, have been sealed and fixed. Our roof is waterproofed and refurbished, and our downstairs hall is beautiful allowing for all sorts of functions.

Your Executive has financially managed church income. We have rented our downstairs hall for all manner of classes, which is in use every night of the week. This has brought in extra money. Our minister is now living above the church, saving us considerable money on rent. Our treasurer along with Executive members has responsibly moved our monies to secure investments.

We have an enviable archive and a record of our church since St. Peter's first came into being in 1948. We are blessed to have a beautiful and harmonious choir to sing for us. We have a Ladies Guild who ensures that our special events and holidays are pleasurable, with delicious food and beautiful decorations.

We have a wonderful addition with Marta Kivik joining the church as our organist. We have a new church custodian who cares, on a daily basis, for the upkeep and maintenance of our church and property. We have a good, caring and intelligent Executive who works tirelessly to ensure the smooth and seamless running of our church.

With all that we are thankful for, I ask that you do not allow yourself to take us for granted, thinking that we will always be there when you need us. Without your active participation both financially and physically, we will not survive. Do not become indifferent to our needs.

We are presently financially sound, but we cannot sustain this if our members are indifferent to our needs. We have a membership of approximately 1800. Of those, only 500 members make some sort of donation. Only a very small percentage of the 500 donate the suggested amount of \$ 260.00. Less than 2% donate above the recommended amount. This is clearly not sustainable for long.

Our church has benefited from the Grace of God as indeed have many of us in our personal lives. How wonderful that our most precious commodity, our children and children's children have been allowed to grow up in the free world and in a wonderful country such as Canada.

We all benefit from this church. The church supports us when we need it most. When we are sick, when we need to bury our loved ones, when we watch our children marry and, when we christen our children. We all share such joy and memories of our beautiful church life. We must all be mindful that we continue to support our church and ensure that it is still there for the next generations. We want our children to enjoy the benefits we have enjoyed and loved.

We need to work together to make certain that all our members receive the care and blessing they need. Each one of us must be vigilant to the needs of others and inform the pastor or Executive member when we know someone needs help. Only by doing and sharing can we ensure our future.

The Executive wish you a blessed year end and a joyous and fruitful new year.

Naani Holsmer
Chairman

Eelmise aasta ELUs ilmus meie koguduse 2012. a sõnaline aruanne.

Taolise aruandluse eesmärk on kokkuvõtvalt kirjeldada koguduse aastast tegevust. Käesolev aruanne on esitatud 2014. a kevadel koguduse täiskogu koosolekule. 2014. a aruande koostamine algab 2015. a jaanuaris. Seega saab tänavuse aasta kokkuvõtet lugeda järgmise aasta väljaandes.

EELK Toronto Peetri koguduse 2013. a sõnaline aruanne

I. Koguduse liikmed, juhtorganid ja nende tegevuse analüüs

Koguduse liikmed

Koguduse hingekirjas olevate inimeste andmete täpsustamisega ja liikmeskonna andmebaasi korrastamisega on ka 2013. a tehtud hulga aeganõudvat tööd. Seepärast pole kahjuks varasemate aastate kokkuvõtted täpselt omavahel võrreldavad. Küll aga on vaadeldavad suuremad tendentsid. Liikmeskond vananeb ja koguduse suurt aktiivsuse kasvu ei saa siiski prognoosida.

2013. a oli liikmeannetuse tasujaid 575 leibkonda (2012. a 577 leibkonda). **Koguduse hingekirjas oli 2013. a seisuga 1105 leibkonda, kus kokku on 2029 inimest** (2012. a seisuga 1097 leibkonda kokku 2018 inimesega).

Liikmesannetajate arv ei ole oluliselt kahanenud, kuigi surma läbi lahkus 2013. a 37 inimest.

Kas need andmed on tõesti nii julgustavad?

Muret tekitab aga meie koguduses kasutatava liikmete andmebaasi aluseks oleva arvutitarkvara (Shephard Staff) madal kvaliteet, mis teeb liikmeskonna andmete kokkuvõtte tegemise väga keeruliseks ja ebatäpseks. Selle aruande koostamiseks sai tehtud mitu erinevat väljatrükki, mida omavahel võrreldes tuli käsitsi üles leida arvutiprogrammi poolt sisse jäetud vead (maha arvamata ammu surnud liikmed ja juurde liitmata leibkondadest kokku lugemata inimesed jne). Tundidepikkuse töö tulemusena saidki kokku eeltoodud andmed.

See tähendab, et koguduse juhatuse ees seisab järjekordne oluline ülesanne: koguduse andmebaasi haldamiseks tuleb leida parema kvaliteediga ja kasutajasõbralikum tarkvara. See teema on juba juhatuse ette jõudnud.

Nii jääbki käesolevas aruandes esitamata liikmeskonna andmete võrdlus pikemas aegreas, näiteks viimase viie aasta lõikes. Samuti ei ühti selles aruandes esitatud numbrid varasemate aruannete andmetega, sest need võisid olla vigased.

Rõõmustav on aga see, et vaatamata viimase kahe aasta arvukatele matustele (kokku maeti 2012. ja 2013. a 89 lahkunut), eriliselt ekstreemsetele ilmaoludele 2013. a jõulupühade ajal ja ootamatult kaua kestvale talvele on meie liikmeskonna arvud püsinud suhteliselt stabiilsed.

Koguduse juhtorganid ja nende tegevuse analüüs

Nõukogu valiti koguduse täiskogu poolt 2. juunil 2013 ja õnnistati ametisse 16. juunil 2013 peetud jumalateenistusel. Nõukogu esimees on pr Naani Holsmer. Kokku valiti nõukogusse 31 liiget. Koguduse vaimulikud kuuluvad nõukogusse oma ameti poolest. Seega sai 2013. a ametisse asunud nõukogu 33-liikmeline. Kuna aga üks nõukogu liige teatas 8. novembril 2013 oma lahkumisest koguduse nõukogust, jäi sellest kuupäevast alates nõukogu 32-liikmeliseks.

Nõukogu liikmete hulka sai seekord valitud ka uusi inimesi, kes varem polnud üldse või siis kaua aega koguduse juhtorganite tegevuses osalenud. Just niimoodi on võimalik leida koguduse järjepidevuse kandjaid, kes väärikalt suudavad edasi kanda oma vanemate asutatud koguduse traditsioone ja pärandit järgmisele põlvkonnale.

EELK Toronto Peetri koguduse heaks järjepidevaks traditsiooniks on see, et jumalateenistustel kannavad nõukogu liikmed toimkondade kaupa hoolt kirikuteenija kohustuste täitmise eest ja seega annavad kõik nõukogu liikmed koguduse jumalateenistuslikku osadusse oma tä-

nuväärse osa. Kuni uue nõukogu ametisse asumiseni kandis toimkondade korraldaja kohustusi juhatuse aseesimees dr Peeter Põldre, kes oli seda tööd teinud juba pikki aastaid väga ustavalt. Alates uue nõukogu tööle asumisest võttis selle ülesande enda kanda juhatuse liige dr Talvi Maimets. Toimkondade korraldus on sujunud häreteta, kuigi väiksemaarvulise nõukogu puhul on toimkonnas osalemise kordade arv igal nõukogu liikmel suurenenud.

Juhatuse valis koguduse nõukogu 2013. a. Juhatuse esimees on pr Naani Holsmer, aseesimees dr Peeter Põldre ja laekur Leena Liivet. Liikmed on Liivia Kängsepp, Jüri Laansoo, Talvi Maimets ja Allar Viinamäe. Ameti poolest kuuluvad juhatusse ka piiskop Andres Taul koguduse abiõpetajana ja praost Mart Salumäe koguduse õpetajana.

Juhatus on koos käinud keskmiselt kord kuus. Juhatuse koosolekute protokollid on kõigile koguduse liikmetele tutvumiseks avalikud ning neid saab lugeda koguduse kantseleis.

2013. a on koguduse juhatuse saanud pärast kirikuhoone suuremahulisi remondi- ja ehitustöid asuda koguduseeluse korraldama tegevust nii, et meie kirikuhoone leiaks kasutust ka jumalateenistuste välisel ajal. 2013. a sügisest alates on kiriku alumine saal kasutuses erinevateks üritusteks viiel öhtul nädalas. See on hakanud kogudusele andma regulaarset lisasissetulekut. Samuti on tehtud kantselei töökorralduses muudatused, mis võimaldavad alates 2014. a kantseleikulusid kokku hoida ligi 50% võrra. 2013. a astuti ka olulisi samme, et mitmed muudki koguduse tegevusega seotud kulud tulevikus väheneksid ja lisasissetulekud kasvaksid. Nii on näiteks 2013. a viimastel kuudel ruumide kasutusest laekunud juba 3235 \$ ja tulevaks aastaks on see planeeritud 12 000 \$.

Aruandja hinnangul suutis koguduse juhatuse aruandeaastal tegutseda asjatundlikult ja konstruktiivselt. Juhatuse liikmete vahel on ülesanded jagatud ning igaüks on enda peale võetud ülesandeid kohusetundlikult täitnud. Juhatuse koosolekutel arutatakse päevakorras olevad küsimused põhjalikult läbi ning tehakse asjalikke ettepanekuid koguduse ees seisvate ülesannete lahendamiseks. Vastu võetud otsuseid viiakse ellu ühiselt. Koguduse nõukogu ja täiskogu koosolekute materjalide ettevalmistus on korrektne. See omakorda tagab koguduse liikmete parema informeerituse koguduses toimuva kohta.

Revisjonikomisjoni valis koguduse täiskogu 2. juunil 2013. Liikmed: Tõnu Kalvik, Toomas Voksepp, Enn Kuuskne ja Lembitu Ristsoo.

Koguduse revisjonikomisjon on oma tööd teinud väga põhjalikult ning uurinud koguduse raamatupidamist ja asjaajamist kohusetundlikult.

Koguduse 2013. a majandusaasta andmete revideerimiseks on komisjon pidanud kaks koosolekut. Dokumentatsiooni revideerimise käigus on saadud täiendavatele küsimustele vastuseid juhatuse esimehelt, laekurilt ja koguduse õpetajalt. Revisjonikomisjon on oma tööd teinud põhjalikkusega.

II. Koguduse töötajad ja nende tegevus

1. Praost **Mart Salumäe** on koguduse õpetaja olnud alates 4. augustist 2011. Ta on ordineeritud Tallinnas 28. jaanuaril 1987, teoloogilise kõrghariduse omandanud EELK Usuteaduse Instituudis ning on olnud kiriku teenistuses erinevates ametites juba alates 1981. a. Ta täidab ka mitmeid üldkiriklikke kohustusi. 2012. a valis EELK Kanada praostkonna sinod ta praostkonna praostiks. 2011. a sügisest on Mart Salumäe EELK Välis-Eesti piiskopkonna konsistooriumi peasekretär.

Ametialased lähetused 2013. aastal:

- jaanuaris osalemine EELK vaimulike konverentsil Eestis Roostal,
- jaanuaris jutlustamine EELK Montreali koguduse aastapäeval,

- märtsis osalemine EELK Kanada praostkonna sinodil Montrealis,
- mais osalemine LCC konsultatsioonikoosolekul Kitcheneris,
- septembris osalemine EELK konsistooriumi ja EELK Välis-Eesti konsistooriumi ühis-koosolekul Eestis Tallinnas,
- 2013. a vältel regulaarne praostkonna koguduste teenimine Hamiltonis, Londonis ON ja St. Catharine'is.

2. Piiskop **Andres Taul** valiti ja kinnitati koguduse õpetaja ametisse 1982. a ning teenis koguduse õpetaja ametis kuni 2011. a augustini. Seega kokku ligi 30 aastat. Alates 4. augustist 2011 on piiskop Andres Taul osalise koormusega kaasa teeninud koguduse abiõpetaja ülesannetes.

Ametialased lähetused 2013. aastal:

- veebruaris piiskoplik visiit EELK Inglismaa praostkonnas,
- juunis piiskoplik visiit EELK Michigan-Detroiti koguduses USAs,
- septembris osalemine EELK konsistooriumi ja EELK V-E konsistooriumi ühiskoosolekul Eestis Tallinnas,
- 2013. a regulaarne teenimine praostkonna kogudustes St. Catharine'is.

3. Organist **Hanné Becker** asus tööle septembris 2012. Tal on mitmekülgne muusikaline haridus ning ta jätkas aruandeaastal oma õpinguid nii orel- kui vokaalmuusika alal. Ta on koguduses hästi vastu võetud ning tema orelimängu tase on väga hea. Vaatamata sellele, et ta ei valda eesti keelt, suudab ta andeka muusikuna tajuda eestikeelse jumalateenistuse tervikut ning koraalilaulmise loomulikku rütmi.

4. Kantseleiametnik-administraator **Reet Marten-Sehr** asus sellel ametikohal tööle 2013. a aprillis pärast seda, kui juhatus oli selle töökoha reorganiseerinud täisajaga ametikohast osalise koormusega töökohaks. On ilmnunud, et selle ametikoha töökohustused on olnud võimalik ära teha varasemast oluliselt vähemate töötundidega ja poole väiksema palgakuluga. Paljud tööülesanded on tulnud ümber organiseerida, et optimeerida nii tööle kuluvat aega kui raha. Nende ülesannetega on töötaja edukalt toime tulnud. Lisaks sellele on juhatus saanud operatiivset informatsiooni näiteks kiriku ruumide üürida soovijatest, mis on võimaldanud kogudusel juba 2013. a sügisest lississetulekut teenida.

Vabatahtlikud

EELK Toronto Peetri koguduses on suur hulk vabatahtlikke, kes erinevates valdkondades on kaasatud koguduse tegevusse. Tegutsevad naisring, arhiivitoimkond ja vokaalansambel. Aruandja hinnangul on Peetri koguduses vabatahtlikke meeldivalt palju. Kui kokku arvestada nõukogu liikmed vabatahtlikes toimkondades jumalateenistustel, vokaalansambli lauljad, naisringi liikmed, arhiivitoimkond ja inimesed, kes erinevatel puhkudel kogudusetöös kaasa on aidanud, siis on meil vabatahtlikke kokku ju veidi alla saja inimese. See näitab koguduse elujõudu, pikaajalisi traditsioone ja tegusust.

Koguduse kaastööliste tunnustamine

EELK peapiiskop Andres Põder ja EELK konsistoorium tunnustavad igal aastal meie kiriku koguduste ustavaid ja väärikaid kaastöölisi. Alates kodumaal ja võõrsil asuvate kiriku osade nähtava ühtsuse taastamisest 2010. a sügisel on kirikupea tunnustus ulatunud ka meie koguduseni.

2013. aastal pälvisid kõrge tunnustuse meie koguduse ustavad ja kauaaegsed kaastöölised:

EELK Teeneteristi III järk:

hr Kalju Kaur kauaaegse ustava töö eest Toronto Peetri koguduses ja Eesti Kodu kuulutuspunktis.

EELK koostöömedal:

hr Edgar Marten kauaaegse ustava töö eest Toronto Peetri koguduses ja eesti kogukonnas,
pr Eneri Taul kauaaegse ustava töö eest Toronto Peetri koguduses ja eesti kogukonnas,
pr Maret Truuvert kauaaegse ustava töö eest Toronto Peetri koguduses ja eesti kogukonnas.

EELK aukiri:

pr Rosemarie Lindau Toronto Peetri koguduse segakoori Cantate Domino kauaaegse juhendamise eest.

EELK tänukiri:

õp Richard French ustava töö eest Toronto Peetri koguduse ingliskeelses sektoris,
pr Margit Viia-Maiste Toronto Peetri koguduse ansambli Helin kauaaegse juhendamise eest,
pr Talvi Maimets kauaaegse ustava kaastöö eest Toronto Peetri koguduses.

Tunnustuste kätteandmine toimus 19. mail 2013 I nelipüha jumalateenistusel.

III. Jumalateenistusliku elu analüüs

EELK Toronto Peetri koguduses peeti aruandeaastal kokku 128 (2012. a 143 ja 2011. a 102) **jumalateenistust**. Neist **61** (2012. a 61 ja 2011. a 52) teenistust olid eestikeelsed pühapäevased ja pühade jumalateenistused kirikus ja **28** (2012. a 40 ja 2011. a 40) ingliskeelsed. **37** (2012. a 42 ja 2011. a 10) jumalateenistust toimus väljaspool kirikuhoonet. Armulaud oli kaetud **35** (2012. a 38 ja 2011. a 30) jumalateenistusel (eestikeelsetel teenistustel 24 korda ja ingliskeelsetel teenistustel 11 korda).

Jumalateenistuste ülesehitus vastab eestikeelsetel jumalateenistustel peamiselt EELK vana-le agendale, millele on kohaliku traditsiooni kohaselt liidetud eestpalve kodumaa eest ning koguduse laulusalm „Issand, ei ma lase Sind mitte ...”, mida lauldakse enne õnnistamist. Kasutatakse EELK liturgilise komisjoni koostatud liturgilisi materjale, kust leiab sisukaid palveid ja lugemistekste praktiliselt igaks jumalateenistuseks. Jumalateenistuse liturgiline muusika järgib vana sisseharjunud traditsiooni. Altaritekstiilid vastavad kirikuaasta värvidele. Üldjuhul kannab vaimulik akadeemilist rõivast – musta talaari, kuid kirikuaasta suurtel rõõmupühadel (advendiaeg, jõulupühad, ülestõusmispühade aeg ja nelipühad) on järgitud kohaliku LCC sinodi ja EELK (mõlemasse kuulub ka Peetri kogudus) korra kohaselt liturgilist rõivastust – albat koos liturgilises värvis stoolaga.

Jumalateenistused on pidanud oma koguduse vaimulikud praost Mart Salumäe ja piiskop Andres Taul. Asendajaid aruandeaastal ei kasutatud. Kahel jumalateenistusel on kaasa teeninud emeriitpraost Tiit Tralla, ingliskeelsetel ja kakskeelsetel teenistustel on kaasa teeninud pastor Richard French, neljal jumalateenistusel (neist kaks surnuaiapäeva) õp Kalle Kadakas, ühel jumalateenistusel õp Mihkel Kukk, õp Ove Sander ja baptisti koguduse pastor Jüri Puusaag.

Ingliskeelsete jumalateenistuste ülesehitus järgib kohalikku LCC kaanonit. Liturgiline riitus on alba ning tekstide valik järgib kohalikku perikoobirida, mis 2013. a erines EELK kirikukalendris toodud perikoopidest. Ingliskeelseid jumalateenistusi pidas aruandeaastal pastor Richard French.

Kuna ingliskeelsete jumalateenistuste külastatavus on jäänud äärmiselt väikeseks ning kohati oli jumalateenistusel vaid 2–3 kirikulist, toimus aruandeaasta teises pooles vaid üks ingliskeelne jumalateenistus kuus. See katseperiood tekitas koguduse ingliskeelses sektoris üsna suurt vastukaja. Peamiselt protesteerisid sellise muudatusettepaneku vastu need ingliskeelse sektori

liikmed, kes polnud enam pikka aega jumalateenistustel osalenud (üks sõnakamatest polnud kirikusse saanud viimase kolme aasta vältel rohkem kui ühel korral).

Kahjuks peab tunnistama, et sarnased ingliskeelsed sektorid, mis erinevate etniliste koguduste juurde omal ajal asutati, on ka mujal väga kokku kuivanud. Sama mure on Toronto Vana-Andrease kirikus tegutseva läti koguduse ingliskeelse sektoriga, mis juba aastaid ei suuda pidada rohkem kui korra kuus oma jumalateenistust.

Lootused, et ingliskeelne sektor aastakümnetega kasvab ja võtab tulevikus koguduse majandamise peamiselt oma õlgadele, pole täitunud ja ei täitugi. Selle asemel on eestikeelne kogudus hakanud oma tegevuses järjest enam üle minema inglise keele kasutamisele nii leerikooli pidamisel, ametitalituste toimetamisel kui ka jumalateenistuste läbiviimisel.

Kahes keeles jumalateenistused. Aruandeaastal peeti üheksal korral jumalateenistus eesti ja inglise keeles. Nendest jumalateenistustest osavõtt on olnud kohati rahvarohkem ning kirikuliste hulgas on olnud ka neid, keda muul ajal pole jumalateenistustel kohanud. Tahaks loota, et see praktika kujuneb ajapikku meie koguduse üheks loomulikuks töövormiks, mis seob kirikuga rohkem ka neid peresid, kus peamine suhtluskeel on juba ammu inglise keel. Samuti loodab aruandja, et taolised ühised jumalateenistused loovad paremat ühtekuuluvust meie koguduse eesti- ja ingliskeelsete osade vahel.

Kahjuks on aga aruandja kuulnud ka arvestatavat vastuseisu taolisele arengule. Vanemad koguduseliikmed on kurvad, et eesti keel neil jumalateenistustel tagaplaanile jääb. Samuti on harjumatu kohalikus keeles kasutatav lauluvara. On kuulda olnud ka väiteid, et kirik peabki vaid eestikeelne olema ja kui pühakirja lugeda inglise keeles, siis pole see enam see. Viimast väidet kuulsin inimeselt, kes vaevaliselt suutis paar sõna eesti keeles meenutada ja vestlus toimus inglise keeles.

Eks see on tõsise valiku tegemise koht.

Jumalateenistuseks vajalikud kirikuriistad ja -tarbed. Jumalateenistuste ettevalmistamisel osalevad toimkondade liikmed regulaarselt ja valmistavad ette ka jumalateenistuseks vajaliku inventari. Kirikuruumi ettevalmistamine on nõukogu liikmetest toimkonna ülesanne ja seda on alati täidetud ustavalt ja hoolsalt.

Armulauariistade eest hoolitsevad dr Talvi Maimets ja dr Reet Marley. Armulauatarvete eest hoolitsemine on eeskujulik. Kasutatakse paralleelselt nii ühiskarikat kui individuaalpeekreid.

Koguduse arvuline osavõtt jumalateenistustest

Keskmine jumalateenistusest osavõtjate arv eestikeelsetel teenistustel langes aruandeaastal statistiliselt seitsme inimese võrra. Aasta keskmine kirikuliste hulk on 25 inimest (2012. a 32 ja 2011. a 30). Selle languse põhjustas jõuluõhtu kahe jumalateenistuse kirikuliste erandlikult väike hulk, sest jäätormi tõttu ei pääsenud enamik kirikulisi osalema aasta suurima osavõtuga jumalateenistustel. Kütteta ja elektrivalguseta kirikus sai küll peetud traditsiooniliselt kaks jõuluõhtu jumalateenistust küünlavalgel ja klaveri saatel (oreli kasutamiseks polnud elektrivoolu) ning kirikulisi oli kokku 280 (2012. a 600 ja 2011. a 500). Samuti avaldas erakordselt lumerohe ja külm talveilm kirikuliste arvule negatiivset mõju aasta lõpuni (tegelikult veel kuni järgmise kevadeni).

Surnutemälestuspüha, vana-aastaõhtu ja suur reede on peamised armulaupühad. Ülestõusmispüha, leeripüha ja emadepäev on samuti oluliselt rahvarohkemad. Seega jagub umbes kaheksasse kuusse aastast vähemalt üks jumalateenistus, kuhu tuleb inimesi suurel hulgal.

Väljaspool kirikuhoonet peeti 37 (2012. a 42 ja 2011. a 10) **jumalateenistust:** neist 2 surnuaiapäeva jumalateenistust, 11 jumalateenistust ja 11 piiblitundi peeti Ehatares, 2 Eesti Kodus ja 11 jumalateenistust Soome Kodus. Lisaks neile on piiskop Taul ja praost Salumäe pidanud veel

individuaalseid armulauatalitusi, mis sellesse arvestusse pole juurde arvatud.

Muusika jumalateenistustel on hea tasemega. Kogudus laulab aktiivselt kaasa eriti neil pühapäevadel, kui koguduse laulu toetab vokaalansambel. Koguduse vokaalansambel teenis kaasa üheksal jumalateenistusel. Ansambel Helin laulis ühel jumalateenistusel. Külalisesinejaid oli kuuel korral kaasa teenimas. Seega on koguduse muusikaelu olnud suhteliselt aktiivne kogu 2013. a vältel.

IV. Kiriklike talituste analüüs

Ristiti 3 last (2012. a 1 ja 2011. a 8).

Leeritati 5 noort (2012. a 7 ja 2011. a 14).

Laulatati 2 noorpaari (2012. a 1 ja 2011. a 6).

Maeti 37 lahkunut (2012. a 52 ja 2011. a 37).

Ametitalituste keeleks kujuneb järjest enam inglise keel, sest suurem osa perekondade liikmetest ja perekonnatuttavatest ei kasuta eesti keelt üldse või saavad sellest väga vaevaliselt aru.

V. Hoolekande- ja hingehoiutöö

Kodukülastused. Kodukülastusi on tehtud peamiselt juhtudel, kui selleks on kas külastust sooviv inimene isiklikult soovi avaldanud või kui sellest on vaimulikule kellegi sugulaste või hooldajate poolt teada antud. Kodukülastusi tegid vaimulikud aruandeaastal kokku 5 (2012. a 7 ja 2011. a 6). Meie koguduse liikmed võiks julgemini kutsuda vaimulikkude koju. Selleks ei pea tegema suuri ettevalmistusi, sest sõbralik jutuajamine ning koos palve lugemine ongi ju peamine, milleks neid kohtumisi vajatakse.

Koguduse liikmete külastamine haiglates ja hoolekandeaastustes. 2013. a toimus individuaalseid visiite koguduse liikmete juurde haiglates 17 korral (2012. a 27 ja 2011. a 11). Osa kodukülastusi toimus Torontot tabanud jäätormi järgsel perioodil, mil paljud inimesed olid kogunud selles loodusnähtuses suuri ebamugavusi. Peale nende kordade on vanureid külastatud regulaarselt nii Ehatares kui Soome Kodus seoses seal peetavate jumalateenistuste ja piiblitundidega.

Aruandeaastal on peetud kaks erapihti koos armulauatalitusega, millele on eelnenud hingehoidlik vestlus.

VI. Laste-, noorsoo- ja kasvatustöö

Leerikool peeti aruandeaastal kahes rühmas. 2013. a kevadel lõpetas 2012. a sügisel alustanud grupp ning sügisel alustas uus grupp 2014. a kevadise leeripäeva jaoks valmistumist. Sellesse gruppi registreerus 14 noort. Erilist tähelepanu pööratakse grupi juhendamisel iseseisvale grupitööle, et noortel tekiks omaealiste keskel usulistel teemadel arutlemise kogemus.

VII. Hinnang koguduse tegevuseks vajalikele töö- ja eluruumidele

Peetri kirik – valminud 1956. a. Kirik on heas seisukorras; istekohti 300. Orel on heas seisukorras. Peetri kiriku hoone on ustavalt teeninud oma kogudust.

Aruandeaastal tehti korda ka kiriku krundil asuvad parkimiskohad. Pühakoja ümbrus on saanud väga ilusaks.

Kirikusse pääseb ka ratastooliga ja lapsevankriga. Põhikorruse ja alumise korruse vahel on invalift, mis leiab sagedast kasutust.

Kirikuhoone on väga hästi kasutatav peale jumalateenistuste ka muudeks üritusteks (koosviibimised, peielauad, kontserdid jne).

Kirikuhoone kõrvaltiivas asuvad põhikorrusel koguduse kantselei ruumid ja naisringituba. Tööruumid on heas korras, kuigi pisemaid remonte on tulnud ja tuleb veel teha. Erakordselt külm talv on hoonet omajagu rikkunud. Naisringitoa seinas külmus lõhki üks veetoru ning selle parandamiseks tuli avada osa seinast. Õpetaja kabineti põrandal on tekkinud ilmselt mingi vajumine, sest põrand on osaliselt ebaühtlane ja astumisel nõtkub. Samuti vajab vahetamist selle ruumi seinas asuv elektrikilp, mis on tehniliselt amortiseerunud ega ole enam ohutu. Siiski saab need tööd liigitada juba tavapäraseks hooldusremondiks, mille maksumus ei ole kuigi kallid.

Kiriku kõrvaltiiva teisel korrusel asub abiõpetaja korter. Kortoris tehti ulatuslikum remont ligi viis aastat tagasi. Aruandeaastal paigaldati korteri põhjapoolsete akende juurde ka nõuete kohane evakuatsioonirõdu, mis õnneks hoone välisilmet ei kahjusta, vaid pigem ilmestab.

VIII. Muud tähelepanekud ja kokkuvõte

2013. a oli lõppkokkuvõttes konstruktiivse koostöö ja tulevikku suunatud tegevuste aasta. On välja kujunenud hea koostöö õpetaja ja juhatuse vahel, asjalik koostöövaim juhatuse ja nõukogu vahel, sõbralik ja toimiv koostöö inimestega, kes oma panusega aitavad kaasa koguduseelule.

Möödunud aasta jättis koguduse liikmete ellu mälestuse kevadisest rajust, mis rasis Torontot, suvisest paduvihmast, mis ujutas üle kiirteid ja tänavaid ning peatas koguni rongiliikluse, erakordselt karmist talvest ja jõuluaegsest jäätormist, mis halvas kogu suurlinna elu mitmeks päevaks ja mille jälgi looduses näeb veel kaua. Ometi on inimestel jätkunud energiat ja südamesoojust kõigest sellest lootusrikkalt ja üksteist toetavalt üle saada.

Meie ümber toimuv on taas rõhutanud, kui oluline on koguduse osadus selleks, et taastada hinges vastastikune usaldus ja usk Jumala armusse. See ongi koguduse olemasolu ja tegevuse eesmärk. Kui otsisime oma kogudusest just seda püha osadust, siis selle kindlasti ka leidsime.

Praost Mart Salumäe,
EELK Toronto Peetri koguduse õpetaja

Ülevaade koguduse majandusolukorrast

Kulusid on vähendatud ja lisasissetulekut on leitud

Eelmise aasta ELU veergudel teatasime, et keskeltläbi kulus iga kuu 25 264 \$, et kirikut hooldada, koguduse tegevuseks vajalikke kulusid kanda, palkasid maksta jne. Mul on hea meel teatada, et nüüdseks on igakuised püsikulud langenud 19 121 \$ peale. Aastas suudame sellega kokku hoida koguni 73 000 \$. Kokkuvõttes on saavutatud järgmiste kulude kärpimisega: piiskop Tauli pensionile minekuga seoses langes ära vajadus abiõpetaja palgakulu järele; meil on uus kiriku perenaine, kes hoolitseb kiriku eest ja pole vaja enam eraldi koristusteenust osta ega ko-jameest palgata; oleme paljudelt muudelt jooksvatelt kuludelt saanud kokku hoida, kus vähegi võimalik. Sellised sammud on olulised, sest meie annetajate arv väheneb iga aastaga.

Teame, et on oluline ka muid sissetuleku allikaid leida, kui soovime, et meie kirik edasi püsiks. Seda vastutust võtab juhatuse tõsiselt ning otsib aktiivselt võimalusi sissetuleku suurendamiseks. Sellel aastal oleme kiriku alumise saali üürimisest saanud kümne kuu jooksul juba 9000 \$ lisasissetulekut. Möödunud aastal oli kogu aasta lisasissetulek üürisummalt vaid kolmandik sellest. Rõõm on ka selle üle, et aasta 10 kuu kokkuvõttes on liikmeannetustest laekunud ligi 19 000 \$ rohkem. See näitab meie regulaarsete annetajate ustavust ja soovi oma kodukirikut toetada.

Postitamiskampaania

Oleme aastaid aru saanud, et kaugeltki iga meie koguduse liige pole teadlik, kui palju kiriku ülalpidamine tegelikult maksab. Mõnelegi võis see olla suureks üllatuseks, et kogudus vajab iga kuu küllaltki suurt summat, et kõiki vältimatuid väljaminekuid katta. Kuid iga aasta on täiskogu koosolekul need kulud ära toodud ja selgitusi antud. Ka ei kujuta inimesed alati ette, milliseid kulusid peab kogudus kandma seoses regulaarse tegevusega. Mõneti on see ka mõistetav, sest paljud koguduse liikmed elavad kaugel ja mõnigi jõuab kirikusse vaid kas suurematel kirikupühadel või siis, kui peab kellegi matusele tulema. Seega pidas juhatuse vajalikuks postitamiskampaania läbi viia. Selle kaudu oleme palju olulist informatsiooni saanud.

Esiteks, et liikmed võtavad oma majanduslikke kohustusi tõsiselt. Novembri keskpäevaks olid 88 isikut/peret iganädalasele korjandustest laekunud summale lisaks teinud kirikule annetusi keskmiselt 259 \$. Nendest annetajatest umbes pooled ei olnud annetanud 2013. aastal üldse. Teiseks oleme olulist tagasisidet liikmete käest saanud paljude inimeste olukorra kohta. Oleme teada saanud, kes eakamatest liikmetest on juba asunud elama hooldekodusse, kes on kolinud mujale ja kes vajavad kodukülastust.

Ühtlasi oleme aru saanud, et meie praegune andmebaas on kehvemas seisundis, kui lootsime. Paljude surnute nimesid pole andmebaasist õnnestunud maha võtta. Paljude liikmete aadressi muudatused oli andmebaasi tarkvara jätnud salvestamata. Selle postitamiskampaania käigus veendusime lõplikult, et koguduse andmebaas tuleb kogu mahus uuendada. Juhatuse on juba selle tööga alustanud ning uue aasta algusest läheme üle paremale ja täiuslikumale tarkvarale, mis võimaldab meie liikmeskonna andmed täpselt talletada ning on ühtlasi oma hinnalt soodsam ja oluliselt tarvitajasõbralikum. Sellega saab kergesti informatsiooni uuendada ning saame lõpuks teada, milline meie liikmete tegelik arv on. Alles siis võime koguduse tulevikuväljavaadete täpsemaks planeerimiseks usaldusväärset informatsiooni saada.

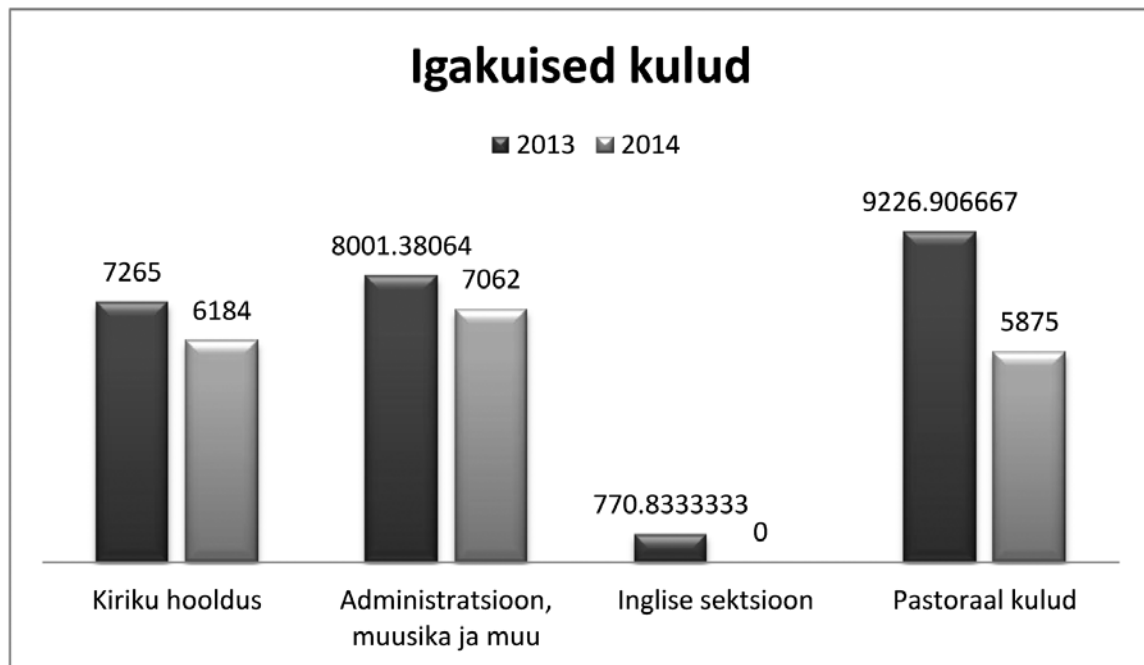
Revisjonikomisjoni hinnang

Eelmisel täiskogu koosolekul ette kantud iga-aastane revisjonikomisjoni hinnang juhatuse tegevusele tõi esile mõne valdkonna, mille kaudu kogudus saaks oma asjaajamist parandada ja ka oma investeerimisriski vähendada. Juhatuse on neid ettepanekuid arvestanud. Seega on meil nüüd olemas Privacy Guidelines, mis on üles pandud kiriku infotahvlile, ning meil on vastutav Privacy Officer Jüri Laansoo. Teine valdkond, millele revisjonikomisjon tähelepanu juhtis, oli

vajadus konkreetsemalt läbi vaadata meie varade investeeringu poliitika. Seetõttu palus juhatus nõu mitmelt investeeringute asjatundjalt ja firmalt ning oleme leidnud uue investeeringu ülevaataja ja oma varad turvalisemalt ja konservatiivsemalt investeerinud. Enne selle otsuse langetamist palusime ka koguduse revisjonikomisjonil meile esitatud pakkumised üle vaadata ja anda oma erapooletu hinnang.

Lõpetuseks soovitan kõigile meie koguduse liikmetele: võtke koguduse täiskogu koosolekust osa! Kui teil endal pole võimalik osaleda, saatke vähemalt keegi oma pereliikmetest. Praegune juhatus, millel kevadel saab kaks aastat ametis oldud, on püüdnud koguduse nõukogule ja täiskogule anda põhjaliku ülevaate meie koguduse olukorrast. Kõik materjalid on esitatud kirjalt juba nädal aega enne täiskogu koosolekut ning iga liige saab need kodus enne koosolekut läbi vaadata ja oma küsimused või parandusettepanekud eelnevalt valmis mõelda. Nii olete kirikueluga paremini kursis ja ehk tekibki tahe sagedamini kirikusse jumalateenistusele tulla. Selleks ju meie kirik olemas on.

Teid tänades
Leena Liivet,
koguduse laekur

2014. a 1. septembrist alustas meie armastatud ja andekas organist **Hanné Becker** magistriõpinguid Bazelis. Sellega seoses pidi ta lahkuma meie koguduse teenistusest. 31. augustil pidasime temaga hüvastijätku-jumalateenistuse Toronto Peetri kirikus.

Hanné Becker

Kuni uue organisti ametisse asumiseni aitasid meid külalisorganistid Eestist. Orelkunstnik **Ene Salumäe** teenis meid 2014. a septembris ning organist **Aaro Tetsmann** oktoobris.

Alates 1. novembrist on meie koguduse organistiks senine Toronto Vana Andrese koguduse organist **Marta Kivik**.

Soovime viljakat teadustööd meie eelmisele organistile, täname külalismsuusikuid suurepärase kaasateenimise eest ning soovime rohket õnnistust ning head sisseelamist uues ametis meie vastselt ametisse asunud kirikumuusikule.

Marta Kivik

Ene Salumäe

Aaro Tetsmann

Arhiivitoimkonna tegevusest 2014. a

EELK Toronto Peetri koguduse arhiivitoimkond on tegutsenud juba 15 aastat. Meie liikmeskond on kahanenud samuti kui meie töötuba pärast lifti ehitamist. Seitsmekesi me ikka kogume, hoiame ja korrastame kiriku ajalugu igal esmaspäeval kella kümnest kuni kella kaheni või ka kauem, kui vaja on.

Meie töö on sorteerida ja paigaldada koguduse ajaloolised materjalid: aruanded, laululehed, koosolekute protokollid, matuselehed ja muud trükised.

Ajalehtedes (peamiselt Eesti Elu) ilmutat Peetri koguduse kohta käivat materjali kopeeritakse järjekindlalt ja pannakse kaustadesse. Selliste kirjutiste hulk on aastate jooksul tublisti kahanenud. Tore oleks, kui leiduks inimesi, kes järjekindlalt koguduse tegevust kirja paneks, et Eesti Elu lugejad tutvuks Peetri kiriku tegevusega.

Fotoarhiiv nõuab aega, et kindlaks määrata sündmus, kuupäev ja isikute nimed. Öeldakse ju, et üks pilt on rohkem väärt kui tuhat sõna. Piltide hulk on ka läbi aastate tublisti kahanenud.

Aasta jooksul on palju uut huvitavat materjali meie kätte arhiveerimiseks jõudnud – kunagise juhatuse esimehe Andres Torki aegsed materjalid avastas meie praegune õpetaja kiriku noorteruumi seinakappidest. Selles on videosalvestusi tollastest jumalateenistustest ja koguduse tähtpäevadest, helilinte koguduse täiskogu koosolekutest ning koguduse nõukogu ja juhatuse koosolekute materjale. Piiskop Andres Taul andis meile hulga materjali oma isiklikust arhiivist. Meie koguduse arhiivi on toodud aastate jooksul meie seast lahkunud kauaaegsete aktiivsete koguduseliikmete ja vabatahtlike kaastööliste kogutud ajaloolist materjali. Sellel aastal saime huvitavat täiendust Kalju Kauri, Nelli Linnu ja Meta Puhmi lähedastelt.

Helmi Viksten

Esireas Adele Reitav (vasakult), Helmi Viksten, Liivia Kängsepp ja Aino Müllerbeck; tagareas Elma Liivet (vasakult), Anu Randmaa, Agnes Paju, Irje-Ann Pihlberg. Peeter Põldre

Koguduse naisring: esireas Irja-Ann Pihlberg (vasakult), Virge Leesma, Lehta Greenbaum, Leida Pajur; tagareas Helgi Sooaru, Helju Salumets, Aino Laanvere, Helmi Viksten, Heljo Puldre, Silvia Aug, Lulle Kann, Maie Alers, Asta Valvur, Luule Kann, Tiiu Roiser Chorowiec, Viivi Kivi, Anu Randmaa. Anu Randmaa erakogu

EELK Toronto Peetri koguduse naisringi aruanne 2014

Meie koosviibimised iga kuu esimesel kolmapäeval ei tasu mainimist, sest need on rutiinsed. Esimene suurem ettevõtmine oli 2. veebruaril sõdades osalenute ja langenute mälestamiseks. Eeskava oli väga hästi korraldatud. Sõnalisel ja muusikalises osas esinesid hr-d Andres Raudsepp ja Eerik Purje. Päevakohase luuletuse esitas pr Helju Salumets. See eeskava oleks pälvinud küll arvukamat publikut, mis aga oli väga vähene. Kas meil on tõesti juba meelest läinud, kelle kaitsel meist nii paljud said põgenema ja kes pidid oma noored elud selleks ohverdama. Ärme unustame neid vapraid mehi ja naisi.

Järgmine suurem üritus oli ülestõusmispüha lõuna, mil pakkusime tubli lõunasöögi ja korraldasime ka väikese loterii, mis aitas eelnevaid kulusid katta. Siis võtsime ette korraldada 7. juunil Basaari. Sellest laekus ainult 2000 \$.

Üks lõbus päev oli ka sel suvel, mil Tiiu Roiser kutsus meid oma ilusasse aeda aega veetma ja suplema. Palju tänu Tiiule ja tema perekonnale!

21. septembril saabus meile kena üllatus õpetaja Arho Tuhkru näol, mil valmistasime ka väikese kohvilaua. Ta näitas meile filmi kalmistutest, mida on külastanud, ning rääkis nende asukohast ja olukorrast. Neid oli väga huvitav näha.

19. oktoobril oli kiriku aastapäev, milleks tegime ettevalmistusi. 2. novembril aitame kaasa kohvilaua korraldamisel, kui kiriku all saalis toimub moenäitus.

Siis on veel tulemas naisringi jõulukoosviibimine ja kindlasti ka kiriku jõulupuu. Sellega oleks meie selleaastane tegevus lõpetatud.

Leida Pajur

2. novembril 2014 toimus kiriku alumises saalis moenäitus. Suure töö selle korraldamisel tegid pr Maiki Andre Lupp ja pr Helju Salumets. Kohvilaua eest hoolitses koguduse naisring. Eeskavaga esinesid tangotantsijad ning moenäitusele tõid oma rõivakollektsioonid kaunid daamid mitmest põlvkonnast.

Moenäituse avamisel meenutas praost Mart Salumäe Eesti rahvariietesse kootud ja õmmeldud sõnumit. Ta nimetas, et kuulsa vaibakunstniku professor Anu Raua sõnusti olid esimese triipkoodi leiutajateks Kihnu naised, kes kudasid oma seelikukanga triipudesse kogu oma eluloo. Riietus väljendab inimese olemust. See kannab edasi meie hinge ilu ja vahel ka hingevalu. Riietus annab edasi selle sõnumi, millega soovime inimesi kõnetada. Kaunilt rõivastumine väljendab eelkõige austust enda vastu ja lugupidamist teiste suhtes. Kirikusse tuleme ikka oma paremate riietega. Ka vanal ajal oli kirikukuub talupoja kõige uuem ja kallim riietusesse. Eks ikka selleks, et Jumala palge ette astudes viisakas välja näha.

Tangotantsijad moenäitusel.

Moenäituse korraldajad pr Maiki Lupp ja pr Helju Salumets. →
3 x Peeter Põldre

Koguduse vokaalansambel osaleb suurematel kirikupühade jumalateenistustel. Kokku on 2014. a lauldud kaheksal jumalateenistusel.

Õpetaja Ove Sander külastas meie kogudust 2013. a jõulude eel.

2 x Peeter Põldre

Õnnesoovid

Palve ristitud laste eest

Hea taevane Isa. Tänu Sulle iga uue elu eest, mille oled siia maailma kinkinud. Tänu õnne ja rõõmu eest, mille lapse sündimine loob ema ja isa südamesse.

Me palume Sind nende ristitud laste, nende vanemate, vanavanemate ja ristivanemate eest. Hoia neid oma armuga kõige kurja eest. Lase neil lastel kasvada vanemate õnneks ja ligimestele rõõmuks. Luba meie kogudusel olla neile vaimulikuks koduks. Aamen.

Prayer for the christened

Heavenly Father. Thank you for the gift of every newborn and for the delight they bring to their parents. We pray for the newly christened children, the parents, grandparents and godparents. May your love keep them safe. May these children grow to bring joy to their parents and happiness to their loved ones. Let our congregation be their spiritual home. Amen.

RISTITUD

Hillevi Kaili Leppik 7. detsembril 2013

Vanemad: Mart Lipp-Leppik ja Viive Kittask Leppik

Greyson Ison Kools 24. augustil 2014

Vanemad: Katrina Kerstenbeck ja Colin Kools

Evan Michael Aleksander Rousom 24. augustil 2014

Vanemad: Kersti Kerstenbeck ja Brandon Rousom

Paige Lillian Liivoja Storey 7. septembril 2014

Vanemad: Sabrina Liivoja ja Steve Storey

Sebastian Heino Sehr 13. septembril 2014

Vanemad: Andres Marten Sehr ja Liisa Seim Sehr

Palve konfirmeeritute eest

Armas Önnistegija Issand Kristus. Pühitse meie noori. Anna nende südameisse kindel usk, lootus ja armastus, et nad suudaksid saavutada oma elus seatud eesmärgid. Juhata neid oma sõnaga, kui nad vajavad eluteel head nõu. Kinnita nende meelt armulauaosaduse kaudu, kui nad vajavad julgustust. Kaitse neid oma halastusega, kui ohud ähvardavad. Lase meie kogudusel olla neile ustavaks eestpalvetajaks. Aamen.

Prayer for the confirmands

Dear Lord and Saviour. Bless these youth. Fill their hearts with such steadfast faith, hope and love that they can fulfill their life's ambitions. When they falter, guide them with your Word. When they need bolstering, may the sacrament of Holy Communion fortify them. When they are in danger, may your mercy protect them. Let our congregation faithfully pray on their behalf. Amen.

LEERITATUD:

Kenneth Andres Tamberg Dobson

Sonja Ann Tamberg Dobson

Markus Jaan Aleksander Jeeger

Kaili Reet Kald

Markus Laanes

Alexia Leila Renate Marten

Kai Elizabeth Palo

Matthew Peter Stulov

Kersti Elizabeth Sõrra

Tomas Peter Sõrra

Heli Timusk

Markus Hans Tralla

Aleksei Wan

Helle Kadri Wichman

Sven Heiti Wichman

2014. a leerilapsed koos Richard Frenchi, Andres Tauli, Hanné Beckeri ja Mart Salumäega.

Peeter Põldre

Leeripüha kogudus.

Hetki leeripäevast. 3 x Peeter Põldre

Palve noorpaaride eest

Issand. Oma Püha Vaimu anniga tee tugevaks ja elavaks armastus, mis need südamed ja elud on kokku liitnud. Hoia neid armastuses väsimast ja tüdimast. Anna neile igal päeval oma õnnistust ja abi. Lase nende perel kasvada Sinu rahva osaduses. Aamen.

Prayer for the newlyweds

Lord! May the Holy Spirit strengthen and enliven the love that has united these two hearts. Keep their love from becoming tired and weary. Bless and guide them each day and let their family grow knowing the wonder of your Kingdom. Amen.

LAULATATUD

Kristlikku abiellu on 20. septembril 2014 laulatatud **Kaili Lupp ja Tyler Colford**.

A parent's experience of confirmation

Haimisha. It's rare that a service at St. Peter's has been described by a Yiddish word. Last spring, I had invited a Jewish co-worker and her family to my son Markus' confirmation. I assured her she was welcome at our church – and not to be afraid of being converted. I was surprised that, later, her husband said he thoroughly enjoyed the service and described it as haimisha, which denotes a certain bond; a warm loving sense of community and family. Confirmation day is certainly a happy and joyous occasion at our church, and it's reaffirming to hear „outsiders” see it that way, too.

There was never any question whether Markus would attend confirmation classes. Ever since he was a baby Markus had attended the Privacy Privacy „big” church services. And in our family and within the Toronto Estonian community, with which Markus strongly identifies, there was an expectation that he would take part in confirmation classes. But I sense that an even bigger motivation was that, at his age, young people are starting to think about the meaning of their lives and the role they play in the world and community surrounding them. They are ready and eager to explore their spirituality.

Ready for confirmation

It's hard to remember what we were going through at Markus' age, and need to give young people more credit about their motivation than we often do. They have many questions, are curious, and have reached a level of maturity which enables them to understand what they are experiencing. This is one of the reasons I'm glad that in our church, young people wait until they are mature enough to more thoroughly understand the teachings of the Bible before they take part in confirmation and Holy Communion.

I could tell from speaking with my son that things had changed somewhat from my confirmation classes in the late 70's with Pastor Puhm. In those days, confirmation classes seemed more rigorous; there was more emphasis on attendance, classes were every Sunday, and they included a lot of memorization. There was also a graded exam – and the minister announced your mark to the rest of the class.

Nowadays, confirmation classes are usually twice a month and seem to have a more congenial atmosphere. In my day, the class sat together near the front of the church. Markus would sit in the balcony with a few friends, out of eyesight of me but I'm sure the minister could keep an eye on them. In Markus' grandfather's day there was even a story of Pastor Puhm making a dash during the collection to the local coffee shop, finding some students waiting until the confirmation class would start, perhaps because they had been late for the service. Nowadays if Dean Salumäe would make that trip across the street to Second Cup he would be more likely to find some parents of youth in confirmation class enjoying a cup of coffee and working on their laptops. The stresses of modern life are keeping people constantly occupied. I admit to not being a frequent churchgoer as a younger adult, but I found that driving my son to church provided an incentive to go myself. Since then I find it a meaningful experience to go to church more regularly.

There are lots of steps to raising your child. As your children get older, you transition from being a hands-on parent to being their coach and cheerleader. You hope to instill values that you, yourself, see as important. Those are the values you hope your child will use as a guide in making their way in the world. There have been a variety of ways I have hoped to have fostered good values in my children. Participating in Estonian scouts, team sports, working as a life guard and being active in the Estonian community have all contributed to shaping who Markus is today. Taking part in the church, learning about Jesus and what it means to be Christian, and how we live with God's grace has been equally important to Markus' development.

My son learned a lot in confirmation class. Teens aren't always forthcoming but I did learn through our dinner conversations that he had some interesting discussions. I was expecting a written exam with some trepidation but Dean Salumäe had quite wisely decided on a take-home exam. This required more reflection and thought. Markus wrote the exam on his own, but I was able to give him some advice on questions where he needed to do more investigation. I was also able to explain that some of the pastor's questions don't necessarily have right or wrong answers, and that theologians could – and have – written books on the subject. It was an excellent way of having Markus reflect on what he learned. I did, however, note that when returning his exam, Markus addressed his email to „Mart” – something I wouldn't have imagined in my day.

The confirmation party

Should there be a big emphasis on the confirmation party? One of the things always on the mind of young people and their families is the confirmation party. I feel that we need to remember what the point of confirmation is, and where the emphasis needs to remain. You don't have to have a lavish celebration, and I thankfully think the expectations are less since I was confirmed.

My confirmation celebration took place in a ballroom at the Old Mill, but we toned it down for my son's event. My wife and I conferred with Markus on what was important. This significant day is worthy of a great celebration. First, our son went from being a child to a sometimes rebellious teen. Now, after study and reflection, he was ready to do something very adult. He was ready to make a solemn affirmation about what he believes. To celebrate, we agreed that it should be fun, relaxing, low key and, most importantly, include family and friends. A trendy restaurant near Bathurst and Bloor was chosen as the venue. It was a day that Markus shared with his family and friends: feeling their presence and support. Most notably, it was a day on which Markus moved from being an observer to a fully participating member of the church.

Arnold Tralla

The sign of Jonah

And the Pharisees and Sad'ducees came, and to test him they asked him to show them a sign from heaven. He answered them: „When it is evening, you say, ‘It will be fair weather; for the sky is red.’ And in the morning, ‘It will be stormy today, for the sky is red and threatening.’ You know how to interpret the appearance of the sky, but you cannot interpret the signs of the times. An evil and adulterous generation seeks for a sign, but no sign shall be given to it except the sign of Jonah.” So he left them and departed. Matt. 16:1–4

This bible passage, indeed like many in the New Testament, requires an understanding of specific Old Testament stories in order to better appreciate it. In this case, we need to remind ourselves of the Old Testament Story of Jonah. What is this sign of Jonah, that Jesus refers to?

Jonah 1

Now the word of the Lord came to Jonah. „Arise, go to Nin’evéh, that great city, and cry against it; for their wickedness has come up before me.”

But Jonah rose to flee to Tarshish from the presence of the Lord. He went down to Joppa and found a ship to go to Tarshish, away from the presence of the Lord. But the Lord hurled a great wind upon the sea, and there was a mighty tempest on the sea, so that the ship threatened to break up.

Then the mariners were afraid, and each cried to his god. Then they said to Jonah, „Tell us, on whose account this evil has come upon us? What is your occupation? And whence do you come? What is your country? And of what people are you?”

And he said to them, „I am a Hebrew; and I fear the Lord, the God of heaven, who made the sea and the dry land.” Then they said to him, „What shall we do to you, that the sea may quiet down for us?” He said to them, „Take me up and throw me into the sea; then the sea will quiet down for you; for I know it is because of me that this great tempest has come upon you.” So they took up Jonah and threw him into the sea; and the sea ceased from its raging. And the Lord appointed a great fish to swallow up Jonah; and Jonah was in the belly of the fish three days and three nights.

Then Jonah prayed to the Lord his God from the belly of the fish,

And the Lord spoke to the fish, and it vomited out Jonah upon the dry land.

Then the word of the Lord came to Jonah the second time, saying, „Arise, go to Nin’evéh, that great city, and proclaim to it the message that I tell you.”

So Jonah went to Nin’evéh, according to the word of the Lord.

And the people of Nin’evéh believed God; they proclaimed a fast, and put on sackcloth, from the greatest of them to the least of them.

What an incredible story!

In one school, a Religion teacher retold this story of Jonah to the children in his class. The following subject was Biology and when the children mentioned the story to that teacher, he told them the story of Jonah is a big lie and pure fiction. He explained that there is no fish that big in the world, that can swallow a human. And even if such a fish were to be found, it would be impossible to survive three days and nights in a fish’s belly.

But one little girl who grew up in a very religious family said: „I believe that what is written in the Bible is true! And one day I will be in Heaven and then I will be able to ask Jonah myself.”

The teacher laughed and said, „Well, this I believe that you can get to Heaven. But how do you know that Jonah got there? That is not written in the Bible! Maybe Jonah went to Hell?”

To this the girl replied, „Then you can ask him when you get there!”

But Jonah’s story is full of wonder. What is the sign of Jonah, however? It is that the men of Nineveh repented at Jonah’s prophecy. What should happen to the City of Toronto to repent? That on Sundays churches are crowded with as many people as in hockey stadiums on Saturdays? What would be needed for Estonians here in a big multicultural city to come together into the church of their parents and grandparents?

We need people who are able to see what God wants to say to us. Often we understand these signs either incorrectly or too late. Even parking signs are noticed only when a ticket has been placed under the wipers. How can we read the signs that God sends us?

What are these signs of our times? Can we see them?

Jesus spoke of the signs of nature. If the evening sky is red, then we can expect nice weather. If the morning sky is afire, it will be stormy. Red at night; sailor’s delight. To see the characteristics of nature we must look to the skies – look to God.

Jonah himself did not understand why God called on him to preach to the city of Nineveh. He wanted to go his own way – stay in his comfort zone. But in his seemingly hopeless situation in the fish’s belly, his spirit opened up. For three days and three nights, he prayed to God. There he found a mighty faith. And that changed the world – Nineveh repented.

The victory of faith over evil means overcoming oneself. There is no point in arguing, looking for justification for a conflict and blaming others. Each of us has the ability to provide justification for an argument or be justified in blaming others, whether we choose to admit that or not. However, when we are able to overcome unhappiness, fear and restlessness, the world becomes a nicer place, full of peace, joy and love.

Amen.

Õpetaja Mart Salumäe jutlus, mis on peetud 9. oktoobril.

Palve lahkunute eest

Püha Jumal. Sinu armu hoolde usaldame kõik need, kes on ajast igavikku kutsutud. Õpeta meid Sind tänama selle eest, et nad on meie keskel elanud. Õpeta meid leppima sellega, et eluks antud aeg on piiratud. Õpeta meid uskuma, et oleme siin kaduvas maailmas igaviku lapsed, kelle teekond viib kaduvusest kadumatusesse. Aamen.

Prayer for the departed

Holy Father. We entrust to your mercy the souls of all those who have been called to eternity. Help us to be grateful that we have had the joy of sharing in their lives. Help us to accept that our time on Earth is limited. Help us to solemnly believe that we are children of eternity, whose path leads from death to eternal life. Amen.

November 2013 – oktoober 2014

Maetud:

Eva Kaup	98 a vana
Allan Liik	57 a vana
Reino Träss	85 a vana
Elynn Burki	80 a vana
Benita Elizabeth Kalju	97 a vana
Eldor Alle	82 a vana
Ellen Heinsar	93 a vana
Valve Janson	91 a vana
Ludmilla Rossbaum	93 a vana
Kalju Kaur	88 a vana
Daniel Kase	94 a vana
Vilbert Tüll	90 a vana
Aino Kangro	95 a vana
Magda Spirka	88 a vana
Maila Holmberg	90 a vana
Helmi Ründva	93 a vana
Agnes Niiström	90 a vana
H. Larry Later	58 a vana
Aino Läänemets	92 a vana
Ingrid Heinmaa	80 a vana
Helga Sepp	93 a vana
August Meier	93 a vana
Helmi Tüll	91 a vana
Helju Kivioja	83 a vana
Ilme Kubu	89 a vana
Harry Meindock	85 a vana
Vaike Kittask	92 a vana
Vivian Mägi-Thomson	54 a vana
Eleonore Sepp	105 a vana
Ella Vaher	86 a vana
Jaak Iir	85 a vana
Valter Johannes Spirka	93 a vana
Hellin Lilhein	97 a vana
Voldemar Pärj	93 a vana
Nikolai Arget	90 a vana
Mait Lüdig	82 a vana
Evald Oder	86 a vana
Astra Karro	91 a vana

(surnud)

20. novembril 2013
25. novembril 2013
6. detsembril 2013
12. detsembril 2013
24. detsembril 2013
18. jaanuaril 2014
27. jaanuaril 2014
2. veebruaril 2014
17. veebruaril 2014
18. veebruaril 2014
22. veebruaril 2014
1. märtsil 2014
2. märtsil 2014
6. märtsil 2014
8. märtsil 2014
9. märtsil 2014
15. märtsil 2014
23. märtsil 2014
7. aprillil 2014
19. aprillil 2014
8. mail 2014
18. mail 2014
31. mail 2014
4. juunil 2014
6. juunil 2014
30. juunil 2014
19. juulil 2014
5. augustil 2014
15. augustil 2014
5. septembril 2014
15. septembril 2014
22. septembril 2014
26. septembril 2014
13. oktoobril 2014
4. novembril 2014
7. novembril 2014
10. novembril 2014
26. novembril 2014

Varblaseingel.

Peeter Põldre

9. märtsil on tsirgupäev – kirjakeeles peaks vist kirjutama linnupäev. Üks kaunis ja kevadine ennemuistne püha, mis meie kirikupühadega otseselt ei haaku. Õigeusulised aga peavad samal aja püha, mille nimi on sorokasveet ehk neljakümne pühamehe/pühaku päev. Pühi märke on kevadine loodus täis. Linnudki pidavat kevadel ilusamini laulma. Isegi linnarahvas võib vaiksematel hetkedel kuulda, kuidas kevadine linnuriik looduse lähenevast õiteajast kuulutab.

Mul on olnud õnne maalapsena üles kasvada. Mäletan, kuidas kord kevadpäeval koolist koju minnes kooliteel hoogsalt vulisevates niredes kulukõrrest laevukesi ujutasime. Korraga kostus teeäärsest võsast: si-tsi-kleit, si-tsi-kleit. See oli rasvatihase kevadlaul. Kuidagi soojalt ja vabastavalt puudutas see nii meeli kui hinge.

Hea taevane Isa. Lase meil märgata oma ligiolu ja anna meile avatud silmad märkamaks Sinu saadikuid, keda oled saatnud meile julgustuseks. Ava meie kõrvad kuulma Sinu vabastavat sõnumit, mille kandjateks nad on. Aamen.

Mart Salumäe

Peeter Põldre

Kunagi õpetas isa mulle ühe laulu, mille sõnad olid järgmised:

*Ma loodud linnuks oksale, / sest laulan rõõmsasti. / Ei tunne puudust millestki, / ei muret
homse eest. / Kui lendan õhus sinavas / ja pilvepiiri kõrgustes, / siis unustan, et väike ma / ja
laulu laksutan. // Kui on ka vahest pilves ilm / ja metsas ulub tuul. / Mu pesakenegi on külm, / ei
laula siis mu suu. / Kuid seda kindlalt tean ma, / et homme päike kuldab maa. / Siis sellest täna
rõõmustan, / et homme laulda saan.*

Ma ei tea, kust need värsid pärit on. Kas leidis isa need mõnest laulikust või sättis oma mõtted riimi. Aga niipea kui nägin pilti Kanadas elavast punakuuelisest linnust, keda kohalikud kutsuvad kardinaliks, meenusid need ammu pähe õpitud read.

Märtsis algas sellel aastal paast – meeleparanduse aeg. Vahel on meie südameski jäiseid torme. Külma hingust, mis justkui ei lubagi enam rõõmul ja lootusel meile läheneda. Ümberringi on tardunud elu ja lootusetusesse mattunud tulevik. Kuid homme ometi päike kuldab maa.

*Hea taevane Isa. Anna meile alandlik süda, et oskaksime leida tee, mis meid juhatab Sinu
Poja kaudu kingitud lunastuse päikesepaistesse. Aamen.*

Mart Salumäe

Kas ehk antakse midagi?

Peeter Pöldre

Puhas, puutumata loodus. Kas ja kui palju seda enam üldse on? Juhtusin hiljuti kuulama raadiointervjuud Fred Jüssiga. Mehega, kes on aastakümneid jälginud ja lindistanud linnulaulu. Ta tõdes, et lindude laulud on aastakümnete jooksul muutunud lühemaks. Linnastunud elukeskkond, looduses kajav inimtegevuse taustmüra ja paljud muud tegurid on asetanud laululinnudki olukorda, kus lauluhelinasse mahutatud sõnum tuleb suurema intensiivsusega kiiremini edasi anda.

Kui varem laulis näiteks Eestis aeg-ajalt elutsev karmiinleevike: *eks-sa-ise-tea, eks-sa-ise-tea*, siis hiljaaegu oli keegi tuttav temalt uurinud, et mis lind see on, kes tema koduaias muudkui laulab: *i-di-oot, i-di-oot*. Tuli välja, et sama lind. Ilmselt väljendab ka linnuriik üsna ühemõtteliselt oma suhtumist inimkonna meeletustesse.

Hea taevane Isa. Önnista seda paastuaega meile ka selleks, et õpiksime arukalt piirama oma iha kõige järele, mis pole meile eluliselt vajalik ega loodupäraselt kättesaadav. Aamen.

Mart Salumäe

Lihtsalt ilus linnuke.

Peeter Põldre

Jeesus ütleb: „*Pange tähele taeva linde: nad ei külva ega lõika ega kogu aitadesse, ning teie taevane Isa toidab neid. Eks teie ole palju enam väärt kui nemad?*“ (Mt 6:26)

Usalduse ja muretuse eeskujuks seadis Jeesus linnud taeva all. Üks selline väike linnuke pidavat päeva jooksul sööma umbes oma kehakaalu jagu toitu, et suuta lennata, pesa punuda, järglased üles kasvatada ning ise hinges püsida. Jumal toidab neid. Jeesus armastas tuua drastilisi võrdpilte, et kuulajais saavutada taipamist jumalariigi saladustest. Linnukesed taeva all sõltuvad otseselt piisavast toidulauast. Inimene, kes on loomult lennuvõimetu, on toidulaua küllusest küll vähem sõltuv, kuid vajab peale leiva usku, lootust ja armastust. Inimene ei ela üksnes leivast, vaid igast sõnast, mis lähtub Jumalast.

Hea taevane Isa. Toida meid oma sõnaga ja tee uueks meie meel ja mõtted. Anna meile oma Vaimu tiivad, mis meid kannavad lähemale Sinu armastusele. Aamen.

Mart Salumäe

Mõtisklused, palved ja fotod ilmunud märtsis 2014 ajalehes Eesti Kirik.

EELK Montreali Jaani kogudust teenib 2014. a septembri algusest kuni 28. veebruarini 2015 hooldajaõpetajana Helsingi eestikeelse koguduse õpetaja Tuuli Raamat. Kuna ta on samal ajavahemikul ka EELK Kanada praostkonna vikaarõpetaja, kes aeg-ajalt ka meie koguduses aitab kaasa teenida, siis palusin temalt mõne rea meie aastaraamatusse.

Toimetaja

Jõuluaja mõtisklus

Juhtlause: Kõrb ja liivik rõõmutsevad, nõmmemaa hõiskab ja õitseb nagu liilia. Js 35:1

Detsembrikuu juhtlause tundub alguses kuidagi teisest ooperist olevat, aga kui vaatleme seda advendiaja ja jõuluootusega, last ootava noore naise läbielamistega ja tolleaegse maailma sünge jumalakartmatusega, siis polegi see enam nii imelik. Tegelikult just prohvet Jesaja on Vanas Testamendis see, kes kuulutab meile Jeesuse Kristuse tulemist ja päästet kogu maailmale. Jesaja vaatab palju kaugemale, kui arvata oskame, tema pilk on suunatud tulevastele aegadele ja kes teab, äkki isegi veel kaugemale kui meie siin ja praegu näha oskame.

Kristus on „maailma valgus”, nii öeldakse meile mitmeid kordi Uues Testamendis. Julianuse kalendris (mille kehtestas Julius Caesar 46 eKr) pühitseti 25. detsembrit talvise pööripäevana ja seda peeti päikese loomispühaks, sest sellest aasta murdepunktist alates hakkas päev pikema ja päikese jõud kasvama. Valgus kasvab, seega sobib see aeg iidsest ajast peetud võitmatu päikese sünnipäev ideaalselt kristliku jõulupüha veetmise ajaks. Seega ühendati iidse päikesejumala Mithra auks peetavad rahvapidustused ja lisati Kristuse sünnipäeva tähistamine. Kristuse sünni püha võeti kui kristliku valguse võitu paganliku pimeduse üle. See on tegelikult ka Kiriku ja kristliku õpetuse võit. Alles IV sajandil kuulutati 25. detsember ametlikult Kristuse sünnipäevaks.

Jeesuse sündimine ei olnud ega ole ainult tolleaegsete inimeste tarbeks, vaid Jumal kinkis Lunastaja maailmale ja kõigile. Neile, kes olid enne meid, ja ka neile, kes tulevad pärast meid, unustamata olevikus ehk tänases päevas elavaid inimesi. Jumal on armastanud oma loodud maailma aegade algusest ja vaadanud kurbusega inimese mõttetustele ja võimuahnusele. Sellest hoolimata ta armastab meid niipalju, et saadab oma ainusündinud Poja meile Lunastajaks. Jumal tahab igal hetkel meile meelde tuletada, et tema armastus inimese ja loodu vastu ei ole kadunud. Jumal kutsub meid meelearandusele ja vaatama enese sisse, et leiaksime jõuluime oma südamest. Jõuluootus algab meist enestest.

Jeesus Kristus ütleb meile ka täna: „Vaata minu valu! Ma sündisin maailma sinu pärast, võtma maailmalt patusüü, ja mina olen sinu eestkostja Isa ees. Sa ei pea enam kannatama, vaid sulle on andeks antud, sa oled Jumala laps ja tema äravalitu.” Kristus sündis meie pärast ja Jumala suure armastuse märgiks.

Jõulude tähendus võib olla igaühe jaoks erinev: suurim kirikupüha, pere kokkutulemine, kingituste saamine või andmine, meeleto kulutamine, endast nõrgemate meeles pidamine, aeg, mil vaadata endasse jne. Kuid ennekõike on see püha meile meenutamiseks, et me oleme Jumala lapsed ja et meile on saadetud pääste. Jõulude lähenedes kutsub Kirik meid süvenema selle püha tõelisse tähendusse ja õigel viisil valmistuma selle Kristuse tulemise sõnumi vastuvõtmiseks. Selleks on meile antud pühadele eelnev advendiaeg ehk paastuaeg. Meid kutsutakse rõõmu ja innuga võtma vastu Kristuse sündi lapsukesena. Püha aeg, mil teispoolsuse aken on otseku avatud ja inimene saab vaadata Jumala suurt lunastustööd. Me täidame jõulude mõtte, kui võime öelda, et päev pärast jõule oleme ise pisut paremad ja seetõttu on ka maailm läbi meie veidike parem koht.

Tuuli Raamat

Tähetarkade tarkus

Kui nüüd tähetargad olid lahkunud, vaata, siis ilmus Issanda ingel Joosepile unenäos ja ütles: „Tõuse, võta kaasa laps ja tema ema ning põgene Egiptusesse ja jää sinna, kuni ma sind käsin, sest Herodes tahab lapse üles otsida ja hukata!” Siis Joosep tõusis, võttis lapse ja tema ema ning põgenes öösel Egiptusesse. Ja ta oli seal Herodesese surmani, et läheks täide, mis Issand on rääkinud prohveti suu kaudu: „Ma olen kutsunud oma Poja Egiptusest.” Mt 2:13–15

Mitte alati ja kõiges ei ole sihtmärgini jõudmiseks mõistlikem valik otseminek ja kui Jumala sõna ütleb, et armastus ajab kartuse välja, siis on ometi meie kõikide elus seda, mida on vaja karta. On aegu, mil kõige mõistlikum valik on taandumine, kui kangekaelselt paigale jäämine või julge edasimineku võib olla hukatuslik. Isegi siis, kui oled ise kõik hästi teinud, kui tundub, et oled Looja lemmiklaps. Jumal ei õpeta oma lapsi vaid võitlema ja võidult võidule sammuma. Vahel võib võiduni jõuda läbi vahepealsete kaotuste. Mõnikord soovib Jumal meil loobuda: mõnest unistusest, kindlast veendumusest, mustvalgest maailmapildist.

1944. aastal põgenesid oma kodumaalt paljud eestlased. Alustasid võõrastel maadel põgenikelaagrites. Paljud, kes olid Rootsis lõpuks „järje peale saanud“, kulutasid peagi kõik oma raske tööga seal kogutud säästud, et põgeneda kodumaalt veelgi kaugemale, sest tuli aeg, mil oli tõenäoline, et Rootsi teeb sama mis Soome – annab põgenikud Nõukogude Liidule välja. Seal võõrsil olles alustati koduta ja kodumaata mitu korda päris algusest, aga kodus oleks kaotatud palju enam – mitte vaid kodu ja kodumaa, vaid ka elu. Alati ei ole meil võimalik valida hea ja halva vahel. Vahel tuleb kahest näiliselt halvast valida väiksem halb ja usaldada oma valikutes Jumalat, kes näeb palju kaugemale kui meie.

Joosep ja Maarja jõudsid suure vaevaga Naatsaretist Petlemma ega leidnud sellest linnast ühtegi nende ees avatud ust. Maarja sünnitas Jumala Poja ja pani ta sõime, sest neil polnud aset majas. Mida võisid Maarja ja Joosep seal Petlemmas tunda? Vahel küsivad inimesed, mida halba nad on teinud, et Jumal nad millestki heast ilma jätab. Mida halba olid aga teinud Jumala vastsündinud Poeg, Maarja ja Joosep, et nendega Petlemmas nii läks? Nad oleksid võinud eeldada, et Jumala Poja sünnitaja ja kuuleka Joosepi ning Jumala enese Poja edasine rännak on õnnistatud ja hoitud. Et kui algus on raske, kui võõrsil on ukSED nende ees suletud, siis saab sealt ometi koju tagasi minna ja seal, omade keskel, oma kodu eluga edasi minna. Aga ei saanud. Tuli ingel ja hoiatas Joosepit, et ta võtaks lapse ja oma kihlatu ning läheks kaugele võõrale maale – sinna, kus tema esivanemad kord orjadena elasid ja kust nad Moosese juhtimisel töötanud maa poole teele asusid. Minge Egiptusesse ja elage seal, kuni hull Herodes sureb. Ja Joosepile sellest juhatusest piisab. Vaid ühest unenäost, selleks et liikuda võõrsile, tundmatusse. Ta tõuseb, võtab selsamal ööl oma naise ja lapse ning asub teele. Jälle teele – kodutuna, teadmata, millal see kõik lõpeb. Imeline kuulekus ja Jumala usaldamine. Kuidas on meiega?

Me ei tea, miks saavad Herodesese-sugused vahel võimule. Miks kannatavad nende julmuse all nii paljud ja mida püüab Jumal oma rahvale selle kaudu õpetada. Küllap eelkõige usaldust enda vastu ja sedagi, et kannatustel ja isegi mitte surmal ei ole öelda viimast sõna. *Teie juuksekarvadki on loetud*, ütleb Jeesus kord oma kuulajatele ja lisab, et meie taevane Isa teab ja näeb ja tunneb ja tema südames on armastus ja haledus, temal on surmastki väljapääsutee. Kui inimese

elu oleks vaid lühike silmapilk sünni ja surma vahel, siis ei oleks paljudele kannatustele ja surmadele mitte mingit mõistlikku seletust. Ainult igavikule mõeldes ja Jumala imelistest töotest saame leida vastuseid. *Mida silm ei ole näinud, mida kõrv ei ole kuulnud, mis inimmeelde ei ole tõusnud, selle on Jumal valmistanud neile, kes teda armastavad.*

Milline on meie teekond täna? Kas usume, et liigume Jumalast juhitud tema teedel? Kui see on nii, siis pole meil vaja tunda muret ega hirmu. Tema teab. Ka siis, kui peame rändama pimedas öös, juhivad meid päralt – päralt valgusesse, päralt ellu, mööda kõigest, mis võiks meilt röövida igaviku.

Usun, et me täname kord Jumalat ka oma tagasi lükatud ja täitmata jäänud palvete eest. Loodan väga, et saame teda sellegi eest tänada, et oleme jõudnud päralt sinna, kus teda tänada saab. Paljud näilised läbikukkumised, meie soovide kildudeks purunemised võivad olla igaviku perspektiivis meile tõeliseks õnnistuseks. On neid, kes õpivad seda mõistma juba siin – tänavad Jumalat tõepoolest kõige eest, mitte ainult õite, vaid ka okaste eest ja selle eest, et kõik meie soovid ei ole täitunud.

Tähetargad tegid nii, nagu Jumal neid juhitas, ega läinud Jeesuse juurest enam tagasi Herodesse juurde. Joosep ei läinud tagasi koju, vaid tundmatusse, sest Jumala ingel juhitas teda tema unenäos. Ja nende kuulekate tõttu ei saa Herodes tappa Jeesust ja Jeesus saab täita oma ülesande: päästa miljonid surma teelt.

Üks evangelist on öelnud, et ta ei tahaks kord Jumala palge ette jõudes kuulda kõike seda, mida ta oleks võinud teha ja kui teistsugune oleks siis tema ja paljude tema lähedaste elu, kui ta oleks olnud kõiges kuulekas Jumalale. Minagi loodan, et ma ei saa seda teada, ei pea kogema seda otsatut kurbust ja kahetsust. Kuid täna loetud lugu annab lootust. Jumal ei avalda inimestele korraga oma suurte plaanide kõiki edasisi käike. Ta avab nad samm-sammult ja kui meie ka kusagil eksime, tõrgume, leiab ta uued teed ja annab meile uued võimalused meie elu otsani. Tema teab, kuidas ja mille või kelle läbi meid juhatada.

Palve: Issand, Sinu tahtmine sündigu meie eludes, sest Sina tead, mis on parim. Juhi meid nendel teedel ja läbi kõige selle, mis juhivad meid Sinu valgusesse. Jeesuse nimel. Aamen.

Tervitades ja õnnistust soovides
EELK Tallinna Jaani koguduse õpetaja
praost Jaan Tammsalu

Peeter Põldre

Jäätorm muutis 2013. a jõulupühad Torontos ellujäämisharjutuseks sadadele tuhandetele inimestele. Ka meie kodukirik oli jõuluõhtul külm ja ilma elektrivalguseta. Ometi tundsi sel õhtul kirikus erilist jõulumeeolu küünlavalgel koos olles ja klaveri saatel lauldes. Orelit kasutada ei saanud, sest selle lõõtsa tuulega täitmiseks oleks olnud vaja elektrivoolu.

Järgnevalt leiate mõned jäätormiaegsed fotod ning jõuluõhtul külmas kirikus peetud jõulujutluse. Aidaku need meenutada meie eelmise aasta jõulupühi ning seda ligimesearmastust, mida nende pühade ajal võisime üksteisele toeks olles kogeda.

It came to pass that ...

Today, we are in church like we would have been 200 years ago – no electricity, no organ and no heat. But Christmas still comes even when the room is dark and cold, the phone and TV don't work and there is no internet connection. The lack of our usual comforts has made Christmas preparations all the more complicated. Even Christmas trees are unlit.

But in times like this we are able to experience the caring of our family and friends. Offering shelter to those in the cold, checking in on friends, walking down a dark street paying attention to strangers. These simple actions show that we care about each other. And this has made this Christmas special.

Here today, we can experience the relevance of the Christmas gospel. Someday, when we tell our grandchildren of this Christmas, we will draw the same parallels that the gospel does – it came to pass that an ice storm hit Toronto and the city was dark and cold for many days. This happened when Stephen Harper was the Prime Minister and Rob Ford the Mayor. And everyone went off to church because the malls had been closed for several days and there was no TV and even Christmas sausages could not be cooked. And the gospel was read in Church: It came to pass that ... And this old gospel brought joy to people's hearts.

Let me tell you a story about Charles Darwin. As he was walking along the beach, he came

across a boy sitting on a rock reading a book of bible stories. Darwin stopped and asked the boy: „What are you reading?“ The boy answered: „The story of the creation.“ Darwin then asked: „So, does that mean that you believe that God created the Earth?“ „Of course,“ answered the boy, „don't you?“ To that, Darwin took a big red apple from his pocket and said: „I will give you this apple if you can show me where God is.“ The boy then took two apples from his pockets and responded: „I will give you both of these apples if you can show me where God is not.“

The story of the birth of Jesus is a question of faith. Whether we believe or not. Throughout the ages, this story has been questioned. There is much that seems unbelievable in this 2,000 year old tale. The virgin birth, the angels and the incarnation of Jesus seem so incredible that many are unable to believe this actually happened. Scientists and theologians have argued this point for centuries. But today I do not want to focus on this, except to say that anyone who has studied even basic physics feels he is smart enough to know that the birth of Jesus is questionable. But, a modern-day quantum physicist who searches for the Higgs particle or tries to explain the existence of dark matter has come to realize that theories are based more on faith than on measurable data.

Many years ago, when I was Chairman of the newly established Diaconial Hospital and was dealing with the problems that entailed the following occurred.

Establishing a hospital is not an easy task and unpleasant surprises were common.

A long staff meeting had just finished where many difficult situations were discussed and I thought resolved. I rushed off to another meeting at the Consistory where I was to present an overview of the progress at the hospital. Sitting among the assessors waiting for my turn to present, I noticed an incoming text message from the hospital's Head Doctor. (You remember those first mobile phones – big and heavy like a brick but with tiny screens where you could only read a few words at a time.) The message read: „I can't keep this from you any longer.“ (Now what happened, I thought.) „You won't like this, but it's better you hear this from me.“ (What? I thought everything was resolved!) „The Santa Claus doesn't exist,“ continued the message. Upon which I laughed outloud, interrupting the meeting and had to make apologies for my outburst.

I don't want the children in church today to think Santa Claus doesn't exist. In fact, I still believe although my hair and my beard are almost grey. Say what you want, but I am sure that most of your parents still believe in Santa Claus because they are as excited about Christmas as you are. They share in the joy that Santa's secretive visit brings.

Does knowledge discourage us from believing? I don't think so. The more we know, the more we are responsible to pass on both knowledge and faith to the next generation. And so Santa comes each year to millions of young and old alike. For fun, he sometimes wears dad's slippers or has a voice strangely like grandfather's. Sometimes he is so rushed that he just leaves the gifts under the tree and moves on to the next house. But always, always, he is REAL.

The Christmas story is above all a story about the love of God. It has brought true love to tame the harsh reality of life. **It creates the love of God in our heart and through that God takes on a human form.**

It is always easier to be skeptical and critical. Life has given us good reason for that. It is easy to hate our enemies and love our friends. It is much harder to find peace and accept that everything does not go according to plan. We have to look inside ourselves and change how we react. It is not easy to give up our preconceptions and bow down before the grace of God.

Love itself is so unwordly it can be difficult to believe. It is also why love is fragile. But only love makes life on earth meaningful.

Today we recall the Bible's accounting of events that happened 2,013 years ago. God has allowed this story to be passed on from generation to generation. Each generation has found its

own faith from that story. Many interpretations of the actual events have been recounted. Over the years, bible researchers and theologians have come across information that has resulted in the story we heard today. The gospel according to Mark, the oldest gospel, doesn't mention a choir of angels or even a baby in a manger. The gospel according to Luke, documented much later, is so detailed and so real, it seems he was actually there at the birth of Jesus hearing the angels sing.

And somewhere within our hearts is the meaning of Christmas. Does it carry with it the message of faith, that the birth of Jesus proclaimed? Is our own faith, hope and love great enough to pass on the meaning of Christmas to our children and grandchildren? That depends on us.

May our Lord Jesus Christ open our hearts to faith, hope and love.

A blessed Christmas to each of you.

Pastor Mart Salumäe

Jäätorm.

3 x Kadri-Ann Salumäe

Erinevaid jõule

1899. aastal

Kirikla ümberehitus oli saanud valmis just parajalt jõuludeks. Õpetajapeere oli kolinud sisse ajutisest elamisest. Lapsed, neid oli üheksa, käisid ringi, vaadates uusi, suuri tube. Saal suure valge kahhelkivist ehitatud kaminaga, söögituba samamoodi valge kaminaga. Kantselei ja piiskopituba plekkahjudega, köök suure pliidiga, magamistoad oma kohal. Talv oli juba täie hooga jahutamas maailma. Elu käis aeglaselt. Tsaar kaugel Peterburis teadis täpselt, et saar impeeriumi piiripunktil ei ole mingi ükskõikne saar. Oli sõjaväelisi, oli tolli-, piirivalve-, postiamet ja muid ameteid. Oli vormiriideid, kokardiga mütse, trikoloor valge-sini-punane lehis mastides. Ja oli muidugi tavaline saarerahvas ka.

Kirikla päevad kulgesid aeglaselt. Hommikuti läksid teenija ja sulane lauta, et lehma lüpsata ja hobuseid hooldada, lambaid ja muid loomi ka. Toatüdruk küttis ja koristas. Köögi-proua tegi süüa ja küpsetas. Õpetaja kakles talunikega, kes pidevalt keeldusid makse maksmast. Lapsed aga ootasid jõule. Jõulukaarte tehti hirmsat moodi petrooleumilambi valgel. Jõulukaartide viskamine oli laste ja noorte huvi. Mindi vaikselt talude esikusse, visati kaarte sisse ja pandi jooksuga minema. Jõuluvana ei olnud üldse olemas ja päkapikkudest ei teatud midagi. Siga oli tapetud ja soolatud. Leiba oli küpsetatud, riisi ostetud pudru jaoks. Kuivatatud ploome ka kisselli tarvis. Suures maakeldris oli kartuleid ja muud vajalikku.

Kirik oli täitsa külm, aga ta oli ju läbi sajandite külm olnud, nii et see ei seganud kedagi. Õpetaja kirjutas jutlust. Tegi eksegeesi ja kastis sullepead tindipotti.

Kuusk toodi tuppa sulama. See oli uus asi ja rahvas võõrastas niisuguseid ekstravagantsusi. Mispärast kuusk tuppa? Sellepärast, et see komme oli äsja Saksamaalt tulnud. Küünlaid oli tehtud ka ja täht saadi latva ning punane panderoll tikitud tekstiga „Ära vare Gud i höjden“ (Au olgu Jumalale kõrges) rippus ladvast alla.

Hommikune teenistus 25. detsembril kell 6 oli tulemas, kui inimesed tulid tõrvikute valgel saanidega kirikusse. Rahvast oli nii palju, et kirik oli pilgeni täis. Õpetajal oli punane sametist kaasula seljas, suur kuldne rist seljal säras küünlavalgel. Köster mängis orelit – aeglaselt. Rahvas laulis aeglaselt ja valjusti igivanade sõnade järgi, mis enamikul olid pähe õpitud. Esialgu toimus hommikune teenistus, pärast seda kohe esimese jõulupüha teenistus. Kolm tundi kokku. Võõrmünder oli sauaga äratamas neid, kes tukkusid. Tehti kolm kotikorjandust: vaestele, kirikumehele ja tuuletallajale. Kui pikk teenistus sai otsa, olid kõik rõõmsad ning ruttasid koju nii kiiresti kui võimalik. Hobused tegid traavi, isegi galoppi. See, kes sai esimesena koju, pidi saama hea vilja-aasta. Kodus pidi olema küünlavaht, et maja ei põleks maha. Kaks küünalt iga akna peal. Olid ju jõulud. Pühadest suurimad.

1950. aastal

Jõulud olid tulemas. Kaardid oli juba ammu postiga teele saadetud. Kiriklas andis sooja uus keskkütekatel. Kraanivesi, vannituba, telefon – kõik oli moodne.

Kuusk toodi tuppa – ikka keegi tõi. Mitte õpetaja. Kuuseehked olid poest ostetud. Elektrit veel ei olnud. Lapsed olid päkapikkude pärast närvis. Nemad piilusid akna taga, et kas lapsed on

ikka head ja mitte pahad olnud. Pahadele lastele anti kibuvitsakimp, head lapsed said kingitusi. Suhkrut sai juba ilma talongita. Kohvi küll mitte. Sõjavõlad Nõukogude Liidule tähendasid seda, et rahvas elas vägagi tagasihoidlikult.

Kirikus tallati endistviisi orelile tuult. Kroonlühtrid särasid küünaldest. Kirikusse tuldi autodega. Teenistus oli ainult poolteist tundi pikk ja algas kell seitse. Tehti ainult üks kotikorjandus diakooniafondile. Kirikus kuuske ei olnud, sest see polnud kombekohane. Vähemalt veel. Õpetaja punasest sametist kaasulaga, kuldne rist elektrivalgel säramas, lugemas evangeeliumi uue piiblitõlke järgi.

Poest oli ikka ostetud riisi ja kuivatatud ploome kisselli tarvis. Ilma riisipudru ja kissellita lihtsalt jõule ei tulekski. Ja muidugi pidi kõikvõimalikke vormirooge olema. Kartuli-, kaalika-, maksa-, porgandivormi ja mine tea mis vorme veel. Korralik inimene peab sööma jõulude ajal vormiroogasid, meeldigu see või mitte. Püha kohustus. Suure habemega jõuluvana hirmutas lapsi. Väiksemad nutsid valjusti. Nagu kombeks oli.

1980. aastal

Jõulud olid tulemas. Elektrifitseeritud aeg. Kirikus särasid elektripirnid. Orelis oli elektrimootor. Keskküttekatel ja odav kütus andsid sooja. Teenistus kestis ainult tund aega. Koor laulis. Soe ja hubane oli. Kirikus oli kuusk elektriküünaldega.

Kiriklas oli ettevalmistusi tehtud, nagu peabki. Osa asjadest oli otse poest toodud. Aga riisi ja kuivatatud ploome pidi ikka olema. Vormiroogasid ka seaprae kõrval. Telerist vaadati Euroopa jõule. Osa inimestest ei pühitsenud enam jõule. Esimesel jõulupühal parandati autosid, teisel raiuti metsa. Aga kirik oli siiski jõuluhommikul täis rahvast, sest nii lihtsalt pidi olema. Jõuluvana tuli autoga ja lapsed ei kartnud teda üldse. Päkapikke vaadati telerist. Nagu kombeks oli.

2014. aastal

Täielik tagasimine. Kirikla jõuluettevalmistused käivad täie hooga: vase ja messingi puhastamine, vaipade kloppimine, seapraad, kodujuust, vormiroad, stollen – kõik on vanaviisi. Krigisev hakklihamasin on õlitatud. Messingist kaal on puhastatud. Vasest kohvikann on pliidil. Juhatus lillekorviga tulemas nagu ikka. Söögitoa suur laud on kaetud ainult vanade asjadega. Poest on riisi ja kuivatatud ploome toodud, et inimväärsust säilitada. Kõik õunapuud ja sõstrapõõsad on täis LED-küünlaid ja kaunistusi. Kui keegi julgeks korstnate juure ronida, säraksid needki. Kogu aed särab nagu Veneetsia linn öisel ajal. Kuusk on ehteid täis. Täht on ladvas, nagu peab. Inglise okstel, inglise kõikjal.

Jõulutervitusi on saadetud e-postiga.

Kirikus on hiiglaslik kuusk täis ehteid. Küünlaid mitusada. Hommikune teenistus algab kell pool seitse. Koor laulab. Õpetajal on punane sametist kaasula seljas, kuldne rist küünlavalgel säramas, sest elektrit pidulikel puhkudel enam ei kasutata. Teenistus on viiskümmend minutit pikk – või lühike. Aga neid on palju: jõululaupäeval lasteteenus ja vesper. Öine teenistus armulauaga. Hommikune teenistus ka, sest see on kohustuslik, aga mingit trügimist enam ei ole. Teise jõulupüha teenistus vanadekodus. Ja pärast seda jõuluväsimus.

Lapsi kiriklas ei ole enam – lapsed kasvavad nii ruttu suureks. Aga lapsed tulevad külla jõuluõhtul. Sest muidu jõule lihtsalt ei oleks.

Evangeelium on ikka sama: Petlemm lummas meid ikka. Armastame neid sõnu: Jumal sai inimeseks just minu pärast. Soovime häid jõule. Süütame küünlaid kodudes ja surnuaedadel. Mälestame. Peame mees. Jõululaps on ju meie! Ilma temata jõule ei oleks. Ega tulevikku.

Õnnistatud pühi!

Tähtpäevade jumalateenistused

EELK Toronto Peetri koguduses 2015

Pühapäev, 4. jaanuar kell 11	KOLMEKUNINGAPÜHA
Pühapäev, 1. veebruar kell 11	2015. aasta esimene jumalateenistus armulauaga SÕDADES LANGENUTE MÄLESTUSPÄEV
Teisipäev, 24. veebruar kell 19	jumalateenistus armulauaga EESTI VABARIIGI AASTAPÄEV
Neljapäev, 2. aprill kell 19	õhtupalvus SUUR NELJAPÄEV
Reede, 3. aprill kell 11	õhtupalvus armulauaga SUUR REEDE
Pühapäev, 5. aprill kell 11	jumalateenistus armulauaga ÜLESTÕUSMISPÜHA
Pühapäev, 3. mai kell 14	jumalateenistus LEERIPÜHA
Pühapäev, 10. mai kell 11	jumalateenistus armulauaga EMADEPÄEV
Pühapäev, 14. juuni	jumalateenistus SURNUAIAPÜHA
kell 11	Peetri kirikus jumalateenistus ja mälestuspalvus
kell 15	urnimüüri juures
kell 17	jumalateenistus Mount Pleasanti surnuaial
Pühapäev, 21. juuni kell 11	jumalateenistus Yorki surnuaial VÕIDUPÜHA
Pühapäev, 20. september kell 11	jumalateenistus KODUMAALT LAHKUMISE MÄLESTUSPÄEV
Pühapäev, 11. oktoober kell 11	jumalateenistus LÕIKUSTÄNUPÜHA
Pühapäev, 18. oktoober kell 11	jumalateenistus KOGUDUSE AASTAPÄEV
Pühapäev, 22. november kell 11	jumalateenistus armulauaga SURNUTEMÄLESTUSPÜHA
Pühapäev, 29. november kell 11	jumalateenistus armulauaga 1. ADVENDIPÜHAPÄEV
Pühapäev, 13. detsember kell 11	jumalateenistus 3. ADVENDIPÜHAPÄEV
Neljapäev, 24. detsember	jumalateenistus ja koguduse jõulupuu
kell 12	JÕULULAUPÄEV
kell 16	jõuluõhtu jumalateenistus jõuluõhtu jumalateenistus

EELK Toronto Peetri koguduse väljaanne

ELU

Nr 91, detsember 2014 Torontos

Eestvedaja Mart Salumäe, tehniline teostus SA Ajaleht Eesti Kirik (Tartu),

küljendaja Salme Uustare,

eestikeelse teksti toimetaja Sirli Lember

Trükkinud: TownPress

Trükitud 600 eks

EELK Toronto Peetri kogudus

817 Mount Pleasant Road, Toronto, Ontario M4P 2L1

Tel: 416 483 5847, e-post: stpeterstoronto@rogers.com

www.toronto.peetri.eelk.ee

Jumalateenistused igal pühapäeval kell 11.00 e.l.

KOGUDUSE KONTAKTANDMED

Õpetaja Mart Salumäe, praost

kodus tel: 647 340 9271

cell: 647 273 5858

e-post: mart.salumae@eelk.ee

JUHATUSE LIIKMED

Naani Holsmer – esimees

tel: 647 344 9206

e-post: nholsmer@belt.net

dr Peeter Põldre – aseesimees

e-post: peeter.poldre@rogers.com

Leena Liivet – laekur

leena.liivet@rogers.com

Jüri Laansoo – halduskonsultant, Privacy Officer

e-post: jm.laansoo@sympatico.ca

Talvi Maimets – toimkondade korraldaja

e-post: talvi@maimets.com

Liivia Kängsepp – suhtekorraldaja

kodus tel: 416 757 7361

Allar Viinamäe – kirjatoimetaja

e-post: allartvii@gmail.com

KANTSELEI

administraator Reet Marten-Sehr

tel: 416 483 5847

e-post: stpeterstoronto@rogers.com

MUUSIKATÖÖ

organist Marta Kivik

VOKAALANSAMBEL

kontaktisik Leena Liivet (vt juhatus)

Esi- ja tagakaane fotod Peeter Põldre

Sisekaane foto Kadri-Ann Salumäe

EELK uueks peapiiskopiks valiti Urmas Viilma

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku XXIX Kirikukogu valis 26. novembril 2014 uueks peapiiskopiks Urmas Viilma.

Peapiiskop *electus* Urmas Viilma on 2010. aastast Tallinna Püha Neitsi Maarja Piiskopliku Toomkoguduse õpetaja, konsistooriumi kantsler.

Sündinud 13. augustil 1973. aastal Tallinnas. Lõpetas EELK Usuteaduse Instituudi 1998. aastal. Ordineeriti diakoniks 2. mail 1993 ja õpetajaks 15. septembril 1998. On teeninud kümme aastat Pärnu-Jakobi kogudust; on olnud üle 20 aasta ka kooliõpetaja ja mitmed aastad koolikaplan; Tallinna Toomkooli asutaja. 2012. aastal valitud aasta vaimulikuks.

Urmas Viilma on abielus Egle Viilmaga ja nende peres kasvab tütar Birgitta-Simi (2005).

Uue peapiiskopi ametisseadmiseni 2. veebruaril 2015 Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus täidab piiskop Einar Soone peapiiskopi kohustusi.

Fotol on Urmas Viilma pärast kirikukogu lõppu torti lahti lõikamas.

Arho Tuhkru

EELK ajaleht **EESTI KIRIK** pakub teile võimalust olla kursis kristlaste eluga Eestis ja mujalgi. Ajaleht **EESTI KIRIK** on suurim kristlik väljaanne kodumaal.

EESTI KIRIKU aastatellimus Kanadasse maksab 90 eurot. Hind sisaldab tellimishinda ja saatekuluseid.

Kui soovite rõõmustada oma sõpru või sugulasi Eestis ajalehe **EESTI KIRIK** tellimusega, siis aastatellimuse hind Eestis on 29 eurot.

Lehe tellimine: ek.tellimus@eelk.ee

